National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A 0N4

National Library
Bibliothèque Nationale
JUIN JUNE 1 1977

B103/A/20/6

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

25 1952

V A B A D E   E E S T L A S T E   H Ä Ä L E K A N D J A

Nr. 37 (2384) XXVI aastakäik | Teisipäeval, 17. mail 1977 — Tuesday, May 17, 1977 | Üksiknumbri hind 35 centi

Kommunistid vajavad läänemaailma abi

Majanduslikud raskused annavad tunda ka raudeesriide taga

GENF — Majanduslikud tagasilöögid ei ole toonud suuri raskusi mitte ainult kapitalistlikkudele lääneriikidele vaid nende all kannatavad ka kommunistlikud riigid eesotsas N. Liiduga. Kommunistlikud majandusmehed ei opereeri enam maksimaalse kasvuga, vaid räägivad selle asemel „tasakaalustatud" kasvust, mis on tingitud reaalsest olukorrast.

Genfis tegutseva Euroopa Majanduskomisjoni eksperdid kinnitavad, et kommunistlikkudes riikides domineerivad viimasel ajal paljud inimlikud ja majanduslikud probleemid,

mis sunnivad kommunistlikke plaanitegijaid ettevaatlikkusele ja tagasihoidlikkusele.

Mainitakse, et töölised ei lase endid enam mõjutada kommunistide propagandast ning nõuavad lühemaid töönädalaid ja varasemat pensionileminеku aega. Tööliste rahustamiseks on valitsused sunnitud suurendama tarbekaupade toodangut ning hoolitsema selle eest, et elanikud oleksid varustatud vajalikul määral ka toiduainetega.

N. Liit ja teised kommunistlikud riigid peavad eriti hoolitsema selle eest, et nende võtmetööstused töötaksid täie kapatsideediga, kuid see ei ole kerge ülesanne ning eriti suured raskused esinevad mitmes tööstussektoris viimasel ajal eriti N. Liidus,

kus vajatakse suuri kapitali investeeringuid ning tehnilisi uuendusi, et rakendada Siberi loodusvarade rikkusi.

Kui lääneriigid venelasi ei abista, siis ei ole Moskva lähemate aastate kestel enam võimeline varustama oma õliga satelliitriike ning need peavad mujalt hakkama õli ostma.

Kommunistlikud riigid ei ole immuunsed lääneriikide majanduslike raskuste suhtes, kuna kõik läänemaailmast saabuvad importkaubad on muutunud kallimaks ning löönud segi kommunistide hinnastruktuuri.

Ida-Euroopa kommunistlikkude riikide võlad kapitalistlikkudele lääneriikidele on pidevalt tõusnud ning kommunistide kaubavahetuse bilansid läänemaailmaga on peaaegu alati olnud passiivsed.

Euroopa Majanduskomisjoni ekspertide hinnangul olenevad kommunistlikud riigid oma majanduselu organiseerimisel ja edasiarendamisel täielikult läänemaailmast.

Möödunud laupäevaõhtul toimus Toronto ühes kaunimas hotellisaalis Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühma „Kungla" traditsiooniline maiball. Selle eeskavalises osas esitas tantsurühm rahvatantse. Pildil kolm rõõmsat tantsijat, (vasakult) Susan Valvur, Tiit Vanaselja ja Edda Käärman.
Foto: Vaba Eestlane

Kanada väldib Belgradis vastuolusid

Välisminister Jamiesoni sõnavõtt NATO välisministrite konverentsil

LONDON — Kanada välisminister Don Jamieson tuli Londonis möödunud nädalal toimunud NATO välisministrite konverentsil välja väga leplikkude ja redutseeritud seisukohtadega inimõiguste rakendamise küsimuses. Jamieson nentis, et eeloleval Belgradi konverentsil, kus tulevad analüüsimisele Helsingi julgeolekukonverentsi kokkulepete rakendamise küsimused, katsub Kanada vältida kokkupõrkeid ja vastuolusid ning taotleb uut universaalset kohustust inimõiguste rakendamiseks.

Don Jamieson kinnitas, et oleks asjata oodata imesid. Kaks aastat on kindlasti liiga lühike aeg selleks, et otsustada, kas allakirjutatud kokkulepped on õnnestunud või ebaõnnestunud.

Kanada arvates on Helsingis tööle pandud pärm oma tegevust alustanud ning meie peame andma sellele aega tulemuste saavutamiseks.

Meie peaksime hoolikalt vaatlema, mida meie oleme saavutanud ning mida meie mitte ei ole saavutanud ning tegema seda sellisel viisil, et see ei häiriks detentet.

Kanada esindajate ülesandeks Belgradis on teha kaine ja objektiivne kokkuvõte kui kaugele meie oleme jõudnud ning esitada juhiseid tulevikus paremate tulemuste saavutamiseks.

Välisminister kritiseeris oma kõne lõpul vaatamata oma lep-**likule hoiakule siiski praegu käimasolevat ideoloogilist võitlust ning mainis,**

et see on pidurdavaks teguriks detente poliitikale. Ta ütles, et Kanada ei saa aktsepteerida selliseid reegleid, millede kohaselt üks pool deklareerib, et ta ei ole oma ideoloogilise võitluse teostamisel seotud detente poliitika reeglitega, millega välisminister vihjas ilmselt N. Liidule.

Jamieson kurtis veel, et teised NATO riigid avaldavad Kanadale survet suuremate summade andmiseks NATO relvastusele. Ta ütles, et Kanadalt nõutakse 180 miljoni dollari suurust panust uuele radari hoiatussüseemile.

Teine auhind ja 3000 dollarit Ingemar Korjusele

Ingemar Korjus

Ontarios, Guelphis, toimus möödunud laupäeval Guelphi Kevadpidustuste raames suure üleriigilise lauluvõistluse finaal, kus tuntud eesti bass-bariton Ingemar Korjus saavutas teise koha ja 3000 dollarilise Shell Canada Merit auhinna. Esimese auhinna 5000 dollarit võitis 28-aastane Montrealist pärit sopran Michele Boucher.

Võistlusest võttis osa kogusummas 48 lauljat ning zhürii hinnangul oli võistluste tase väga kõrge.

Kommunistide ässitustöö

Hispaania kommunistliku partei president Dolores Ibarruri saabus N. Liidust maapaost Madriidi

MADRIID — N. Liidust saabus Hispaaniasse 82-aastane Hispaania kommunistliku partei president Dolores Ibarruri, kes sai üldtuntuks Hispaania kodusõja ajal oma ässitavate kihutuskõnedega ning kelledele anti hüüdnimeks „La Pasionaria". Dolores Ibarruri oli maapaos N. Liidus, kust ta saabus nüüd vene lennukil Madriidi, et alustada kihutustööd kommunistide kasuks eelolevatel parlamendivalimistel.

Meeleolud Hispaanias on viimastel päevadel väga ärevad, kuna kommunistid kasutavad ära eelolevad vabad valimised ning teevad kõik rahvamasside ülesässitamiseks.

Eriti suured rahutused toimusid Baski linnades, kus süüdistati praegust Hispaania valitsust „sõjalises diktatuuris", mis olevat varjatud demokraatia maski varju.

Baski linnas Bilboas ehitasid demonstrandid tänavatele barrikaade ja loopisid politseinikke kividega. Tuhanded demonstrandid nõudsid valitsuselt kõigi poliitiliste vangide vabastamist.

Bensiini hind tõuseb aasta jooksul 7 centi

OTTAWA — Energia probleemid ja üha vähenevad õli tagavarad sunnivad ka Kanada keskvalitsust ja provintsivalitsusi tõstma bensiini ja kütteõli hindasid. Kalkuleeritakse, et järgmise 12 kuu kestel tõuseb bensiini hind 7 centi ja kütteõli hind 6 centi gallonilt. Samuti tõstetakse samas proportsioonis loodusliku gaasi hinda.

Levesque:

Föderaalvalitsus käitub „sabotööride grupina"

Trudeau arvab, et separatistid kiirendavad Kanadas otsuse tegemist

OTTAWA — Kanada peaminister Trudeau ja Quebeci provintsi peaminister Rene Levesque on mõlemad kommenteerinud viimaste päevade jooksul Quebeci lahkulöömise küsimusi Kanadast. Peaminister Trudeau andis 11. mail Londonis jutuajamise Inglise televisiooni saatejaamale BBC-le, kuna Levesque atakeeris oma pressikonverentsil Kanada keskvalitsust, eriti Quebecist pärit ministreid, süüdistades neid Quebeci kohta valede levitamises.

Peaminister Trudeau mainis inglise saates, et ta ei ole õnnelik separatistide võimuletuleku pärast Quebecis, kuid sealjuures peab ta siiski rõhutama,

et separatistide valitsus sunnib ülejäänud Kanadat oma valikut tegema.

Möödunud aegadel kui Quebeci probleemid esile kerkisid, jäeti need lihtsalt tähele panemata ja suurem osa inimestest olid arvamisel, et prantslased õpivad ära inglise keele ja sellega on see probleem lahendatud. Peaminister kinnitas, et see oleks suureks löögiks demokraatlikule ideoloogiale kui rikas, suur, vaba ja kõrge haridusliku tasemega Kanada ei suuda lahendada kakskeelsuse probleemi

Quebeci peaminister Levesque mainis, et föderaalvalitsuse poliitikud, eriti need, kes on pärit Quebecist, levitavad „hirmu- ja õudsuse jutte" Quebeci provintsi poliitilise, majandusliku ja sotsiaalse olukorra kohta.

Tarvitades võrdlemisi teravaid ja haavavaid väljendusi, mainis Levesque, et terve rida föderaalvalitsuse ministreid, nende hulgas peaminister Trudeau, käituvad nagu „grupp sabotööre" ja „väikeseid terroriste". Kõneledes oma pressikonverentsil kinnitas Levesque, et juba Göbbelsi ajast peale on suurel valel alati olnud suur efekt.

Levesque ütles, et föderaalvalitsuse ministrid katsuvad mineerida Quebeci, kuid unustavad sealjuures, et Quebec on praegu ikka veel osa Kanadast ning kui nad kisuvad maha Quebeci, siis tegutsevad nad sellega oma maa huvide vastu.

Nixon kärbib Kissingeri tiibu

Endine president mainib, et ta oli ise Ühendriikide välispoliitika juht

WASHINGTON — Ühendriikide endine president Richard Nixon käsitas oma teises televisiooni intervjuus inglise televisioonikommentaatori David Frostiga oma välispoliitikat Valges Majas valitsemise ajal ning kinnitas, et ta tegi isiklikult kõik tähtsamad välispoliitilised otsused. Nixon lükkas sellega ümber seni läbilöönud üldise arvamise, et Nixoni presidendiks olemise perioodil oli Ühendriikide välispoliitika kõikvõimas juht tolleaegne välisminister Henry Kissinger.

Nixon seletas, kuidas ta oli lahendanud Kesk-Ida kriisi 1973. aastal ja vältinud suurema sõjalise kokkupõrke, mis oleks võinud kaasa haarata ka Ühendriigid ja N. Liidu.

Ta mainis, et Brezhnev oli Ühendriikidega suhtlemisel palju „kindlam" mees kui temperamentne ja tujukas Hrustshov,

kes kannatas alaväärsuse komplekside alla. Ta iseloomustas Brezhnevi ka kui elumeest, kes armastas kalleid autosid ja ilusaid naisi.

Rääkides Valge Maja tolleaegsetest probleemidest välispoliitika kujundamisel, mainis Nixon, et omaaegne välisminister Rogers ja Henry Kissinger, kes Rogersi välisministriks oleku ajal oli riikliku julgeolekunõukogu juhataja ja Nixoni kõige tähtsam välispoliitiline nõuandja, ei saanud omavahel läbi.

Nixon kinnitas samuti, et ta kavatses nimetada 1973. aastal Henry Kissingeri asemel välisministriks John Connally,

kuid ta kartis, et Kissinger, kes oli sel ajal tema peamiseks nõuandjaks välispoliitilistes küsimustes, ei salli enda kõrval teisi välispoliitika eksperte ja seetõttu nimetas ta Kissingeri välisministriks, kes seega haaras enda kätte kogu välispoliitilise sektori.

Uus koalitsioonivalitsus Soomes

HELSINGI — Helsingis astus ametisse uus koalitsioonivalitsus, mille juhiks on sotsiaaldemokraatliku partei esimees Kalevi Sorsa. Uues koalitsioonivalitsuses on sotsiaaldemokraadid, keskpartei, liberaalid, rootsi partei ja kommunistid. Soome endine valitsus oli kolme partei esindajatest koosnev vähemusvalitsus, mille juhiks oli peaminister Martti Miettunen, kes kuulub keskparteisse.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Carter pooldab Palestiina riiki

WASHINGTON — Ühendriikide president Jimmy Carter kinnitas televisioonis edasi antud pressikonverentsil, et Palestiina araablased peavad Kesk-Ida probleemide lahendamisel saama endile kodumaa ning sealsete põgenike probleem tuleb lahendada. Samal ajal aga toonitas Carter, et Ühendriikide välispoliitika esmajärguliseks ülesandeks on Iisraeli riigi kaitsemine. Iisraeli peaminister Peres mainis Jeruusalemmas, et Iisraeli valitsus ei poolda iseseisva Palestiina riigi moodustamist ning samu mõtteid avaldas ka välisminister Yigal Allon.

Kalev-Estienne võimlejate menu Taanis

Reede õhtul jõudis Torontosse tagasi Kalev-Estienne naisvõimlejate grupp, kes esines kolm päeva kestnud moodsa naisvõimlemise pidustusel Taanis. Nagu esialgseist teateist ilmneb, sai grupp seal suure tähelepanu osaliseks ja taani ajalehed avaldasid fotosid, kus grupp on esitatud oma lipuga. Kuna Kalev-Estienne lipul on teisel küljel Eesti lipp, siis olidki fotomehed just selle poole oma pildile jäädvustanud.

Kuigi ametlikult see polnud võistlus, anti seal siiski teatud paremusjärjestus, kus jaapani ja kanada võimlejad olid esireas.

KALEV ESTIENNE
valikrühmade ja Canada National Team'i esinemine toimub
27. ja 28. mail algusega kell 7.30 õ. St. Lawrence Centre'is
Pääsmed eelmüügil võimlejatelt ja
St. Lawrence Centre'i kassast.
Teadustaja KEN CAVANAGH
Solistid: LEIDA JÄRVI, KARIN ja ILO MAIMETS,
SILVIA SIITAM ja LEENA NORHEIM
Pääsmed $6.— ja $4.—

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/U Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Sta. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $28.—, poolaastas $14.50 ja veerandaastas $8.—, kiripostiga aastas $46.—, poolaastas $23.50 ja veerandaastas $12.50

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $30.—, poolaastas $15.50 ja veerandaastas $8.50. Kiripostiga USA-s: aastas $51.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $60.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Rekordiline tööpuudus

Kanada statistikabüroo äsja avaldatud andmed kinnitavad, et hooajale kohandatud Kanada töötute arv moodustab 8,3 protsenti tööjõu koguarvust, mida peetakse rekordiliseks viimase kahekümnevile aasta jooksul, mil statistikabüroo on kogunud ja avaldanud andmeid töötute arvu kohta Kanadas. Töötute arv on tõusnud kõigis Kanada provintsides väljaarvatud Manitoba ning kasv on märkimisväärne nendes provintsides, kus juba varem töötute arv oli silmatorkavalt suur. Nende provintside hulgas sammuvad esirinnas Quebec, kus töötute arv on 10 protsenti ja Atlandi provintsid, kus töötatöölisi arvestatakse 13,4 protsenti tööliste koguarvust.

Opositsiooniparteid — konservatiivid ja sotsialistid — on asunud valitsust atakeerima töötute arvu suurenemise pärast ning leiavad, et valitsus ei ole võimeline astuma vajalikke samme majanduselu elustamiseks ja tööpuuduse vähendamiseks. Liberaalide valitsus on selle kriitika suhtes jäänud võrdlemisi ükskõikseks ning peaminister Trudeau mainis äsja Londonis ajakirjanikele, et valitsusel ei ole uusi kavasid ega programme tööpuuduse vastu võitlemiseks ning majandusminister Macdonald on rõhutanud korduvalt, et valitsuse majanduspoliitika esmajärguliseks ülesandeks on inflatsiooni vastu võitlemine.

Kanadas valitsevat suurt tööpuudust peetakse majandusmeeste hinnangul arusaamatuks, kuna Kanada on maapõuevaradelt rikas maa ning peaks olema võimeline oma elanikkonnale vajalikul määral töökohti pakkuma. Kriitikud arvavad, et viga on süsteemis ja ametiühingute liiga suurtes võimupiirides, mille tulemusena Kanada tööliste palgad kruvitakse liiga kõrgele ning Kanada kaubad ei suuda enam maailmaturgudel võistelda. Kuid samal ajal rõhutavad paljud tööturu vaatlejad, et tegelik aktiivne tööotsijate arv ei ole kaugelti nii suur, kuna paljud tööotsijad valivad lihtsalt töökohti ning võtavad selle asemel töötaoleku kindlustuse ja sotsiaalhoolekande toetusi, et asuda tööle ebameeldivatele töökohtadele.

Eriti suureks probleemiks on töökohtade soetamine noortele nii koolivaheaegadel kui ka pärast kooli lõpetamist ellu astumisel. Noortele töökohtade soetamiseks on valitsuse poolt rajatud mitmesuguseid programme, kuid need ei suuda rahuldada kõiki tööotsijaid. Selles olukorras tundub isegi loomulikuna, kui Toronto hommikuleht „Sun" soovitas oma juhtkirjas rakendada noortele meestele teatud aja jooksul sõjaväelist õppust, millega Kanada suurendaks oma sõjajõudude reserve ning võimaldaks noortele praktilist tegevust, millest on kasu neile endile ja kogu riigile, selle asemel, et töötud noored liiguksid ringi tänavatel või lokaalides ning satuksid igasuguste provokaatorite ja agentide kõrvalmõjude alla.

Kapitalistlikkudes ja demokraatlikkudes riikides ei suudeta kunagi tööpuudust täielikult likvideerida, kuna paljud inimesed on ennem töötud kui lähevad neile vastumeelsele tööle. Kui kommunistlikud riigid hooplevad, et sotsialistlikus ühiskonnas ei esine tööpuudust, siis on see ainult müüt, kuna näiteks N. Liidus eksisteerib paljudes kohtades tööpuudus ning samuti vähendatakse töötute arvu kunstlikult nende ebaproduktiivsele tööle rakendamisega ning neile viletsate palkade maksmisega.

Kanada ei ole kahtlemata võimeline tööpuudust täielikult kaotama, kuid Kanada rikkused peaksid andma võimalusi ja vahendeid rekordilise töötute arvu vähendamiseks, kusjuures kõne alla võiks tulla isegi sõjaväeteenistuse rakendamine mingisugusel kujul. Kuid samal ajal tuleks hoolitseda ka selle eest, et töökohtade valijad ei kasseeriks põhjendamatult sisse töötaoleku kindlustuse summasid ning ei claks nende kulul, kelledele töö on eluülesandeks.

K.A.

Vietnami esindajad läbirääkimistel Ühendriikidega: „Meie võime saada ameeriklastelt niipalju raha kui meie tahame — kui meie ainult ei nimeta neid summasid kahjutasumaksudeks."

„Küll Uraali tagant leitakse pärija . . ."

Ühest järjekordsest Moskva imperialismi orjamisest läände põgenenud eesti põgeniku poolt jutustab Inglismaa „Eesti Hääl". Tänavu oli nimelt ühes Inglismaa linnas üüritoas leitud surnult Virumaalt pärinev Harald K. Ta oli olnud üksik inimene, pealegi eraklike kalduvustega, mistõttu pole ka eestlastega läbi käinud. Mitte kordagi pole ta käinud isegi Eesti Majas, mis asus tema elukohast vaid mõnesaja meetri kaugusel.

Asja selgitamisel avastati ametivõimude poolt, et kadunul on pangas üle 6000 naela. Omaste testamendi puudumisel politsei korraldas hädavajalikus ulatuses matmise ning asus selgitama õiguslikke pärijaid kadunu kodumaal. Seda tuli teha N. Vene saatkonna kaudu. Muidugi pole raske arvata, kes lõppeks saab kadunu hoiusumma omanikuks. Isegi politsei oli teinud pilkeliselt märkuse: „Kui mitte mujalt, siis Uurali tagant leitakse ikkagi pärija..."

● N.Y. „Daily News" toob suure pildi Viiu Kreemist (kirjutatakse Viju Krem), kes tegutseb modellina ja on ka välja andnud selle ala raamatu. Tal tulevat nüüd uus raamat „Rikkad mehed on paremad", kusjuures Viiu on reporterile ka otsekoheselt ära ütelnud, kus rikkad mehed on paremad.

Kremli võimud ei tarvitsegi alati just pärijat otsida, kuna pärandus on nõukogude riigi „siseasi" ja teistel pole selle kohta ütlemist. Kui muud üle ei jää, siis pärandustomp lihtsalt riigistatakse, kuna vastava seadusega kõigi „reeturite-natside-sõjakurjategijate" varandus kuulub nagunii riigistamisele. „Eesti Hääl" lisab:

„Seega on ülaltoodud juhtumi moraaliks sõnaselgelt see tõik, et kogu oma pagulasaastad (30 aastat!) töötas ja säästis kadunu vaid N. Vene imperialismi hüvanguks, s. t. selle rezhiimi toetuseks, mille eest ta ise kord kõbuhirmus põgenes ja võõrsil asüüli otsis. See kõik oleks olnud väldatav testamendi tegemisega kas mõne siinse tuttava või ka rahvuslike organisatsioonide heaks."

Andres Küng

Tugev vastupanu Leedus kommunismile

STOKHOLM (EPL) — Andres Küng on kirjutanud ajalehes Svenska Dagbladet pikema artikli vastupanuliikumisest Leedus. See on vastupidiselt N. Liidu teiste osadega (maha arvatud Eesti ja Läti) tõeline massiliikumine. Seda väldab muuseas ka International Amnesty nõukogude ekspert Peter Reddaway.

Juba partisanide-metsavendade liikumine Leedus oli kõige tugevam Baltikumis. 30—40.000 partisani võitlesid punaarmee vastu, kuni 1949 teostatud sundkollektiviseerimine (ja samal ajal toimuv massküüditamine) selle liikumise sumbutas.

Võitlus oli pikas perspektiivis lootusetu. Kõikjal ümbritses halti partisane nõukogude territoorium.

Soome oli N. Liidu mõju all ja Rootsi oli riik, kes vähemalt avalikult näitas pärast sõda kõige vähem arusaamist balti vabadusvõitluse vastu.

Aktiivne vastupanu muutus massiivseks passiivseks vastupanuks. 1972 saatsid 17.000 leedu katoliiklast protestikirjutuse Brezhnevile ja UNO peasekretärile Waldheimile. Selle järel hoiatasid — valitsuse survel — katoliku piiskopid inimesi niisugustele kirjadele allkirju andmast.

Hoiatus ei aidanud. Samal suvel sai Brezhnev uue kirja 1700 allkirjaga. Märtsis 1973 protesteerisid 14.000 leedu õpilast ja lastevanemat ateistliku sundõpetuse vastu koolides. 16.000 kaebas, et koolides polnud usulist kirjandust.

Mais 1972 põletas end surnuks 20-aastane Romas Kalanta.

Tema matus kujunes rahvuslikuks meeleavalduseks, mille lõpetasid Kaukaasiast kohaletoodud langevarjurid.

Hiljem on mitu leedulast end surnuks põletanud.

Paljud leedulased on katsunud põgeneda läände. 1970 hüppas meremees Simon Kudirka laevalt merre ja püüti välja USA piirivalvelaeva poolt. Laeva kapten laskis hiljem venelastel Kudirka minema viia. See tekitas meelepahatormi kogu USA-s. Hiljem vabastasid venelased Kudirka ja lasksid tal reisida USA-sse.

Isa ja poeg Brazinskas hõivasid nõukogude reisilennuki ja sundisid selle maanduma Türgis oktoobris 1970.

Kuu aega hiljem katsus abielupaar Simokaitis hõivata teist lennukit, et sõita Rootsi.

Plaan ebaõnnestus. Mees mõisteti 15 aastaks sunnitööle, ta rase naine kolmeks aastaks laagrisse. Mis oleks juhtunud, kui nad oleksid Rootsi pääsenud? Kas oleks tulnud teine baltlaste väljaandmine?

Teised leedulased on katsunud välja pääseda seaduslikul teel. Nende hulgas on palju kunstnikke, kes igatsevad suuremat kunstilise loomingu vabadust: Kaunase riikliku teatri kunstiline juht Jonas Jurasas, maalikunstnik Vladislovas Zilius ja luuletaja Tomas Venclova.

Tomas Venclova oli üks viiest, kes moodustasid Helsingi kokkuleppe kontrollimise komisjoni. Selle komisjoni liikmed on järgmised:

1. Ona Lukaskaite-Poskiene, 70. Oli Leedu iseseisvuse ajal vasakpoolne, veetis Stalini ajal 9 aastat vangilaagris.

2. Karolis Ganuckas, katoliku preester, kes kirjutab katoliku kiriku perioodiliselt ilmuvas kroonikas. Sellest on — kõigist sundvahendite rakendamisest hoolimata — viimastel aastatel ilmunud 25 numbrit aastas.

3. Eitan Finkelstein, juudi arst ja aktivist.

4. Viktoras Petkus, usuline aktivist, kes on mõistetud seitsmeks aastaks vangi ja kolmeks aastaks asumisele.

5. Tomas Venclova, 41. Tuntud luuletaja ja kriitik.

Mitmed PEN-klubid ja paljud kirjanikud eesotsas Arthur Millériga on protesteerinud selle vastu, et teda on ähvardatud panna vaimuhaiglasse.

Ta pääses veebruaris 1977 välja ja sai hoolimata nn. vaimuhaigusest professoriks Berkeley ülikoolis Kalifornias.

Venclova rääkis USA-sse jõudes uutest vägivallavahenditest juutide, katoliiklaste, nelipühiliste ja teiste usklike vastu. Ta juhtis maailma tähelepanu pidevatele inimõiguste rikkumistele Leedus.

Alkohol hakkab Brasiilias asendama bensiini

RIO DE JANEIRO — Vaadates vastu uuele bensiinihinna tõusule on Brasiilia valitsus asunud kavandama uut programmi, kus autode kütteaineks hakatakse kasutama alkoholi. Valitsuse teadlased on katsetanud alkoholiga töötavaid mootoreid juba aastaid ja möödunud aastal president Ernesto Geisel määras 470 miljonit dollarit projektiks, kus on ettenähtud bensiini segamine alkoholiga.

Üks gallon alkoholi maksab praegu Brasiilias 93 sendi ja $1.18 vahel. Bensiin bensiinijaamades maksab $1.52 gallon regulaarne ja $1.76 kõrgemakvaliteediline. Bensiin on siiki suurema küttevääruse kui alkohol.

Kuigi alkohol on odavam kui bensiin, et toodeta seda siiski veel küllaldasel määral, et seda jätkuks riigis liikuvaile autodele.

Samuti pole autod ehitatud nii, et need töötaksid puhta alkoholiga.

Möödunud aastal määrati 320 miljonit dollarit suhkrupilliroo, suhkrupeedi, babassa ja maniokki kasvanduste laiendamiseks, et alkoholi toota, samuti uute alkoholitööstuste ehitamiseks. Valitsuse õlikompanii Petrobas kirjutas äsja alla lepingule viinavabriku ehitamiseks, mille päevane toodang on ettenähtud 15.600 gallonit.

Samuti kirjutasid kuus põllumajanduslikku kompaniid alla lepinguile, et kasvatada 123.000 tonni maniokki aastas Minas Gerais provintsis, kus see taim kasvab.

Alkoholi produtseerimise kavale on pandud selliselt rõhku, et Geisel küsis oma majandusnõukokult informatsiooni, soovides teada, miks Bank of Brazil on andnud vabaks summad ainult kiimnele viinatööstusele, kui nõukogu kiitis heaks 62 projekti. Enamus heakskiidetud projektidest asuvad suhkrupuhastustööstuse lähedal ja kasutavad suhkrut kui alkoholi produtseerivat toormaterjali.

„Selles pole midagi uut, et kasutada alkoholi autode kütteaineks," ütles Joao Bosco, Brasiilia Rahvusliku Tehnoloogia Instituudi direktor.

„Tõeliselt oli alkohol aastate 1925 ja 1927 vahel saadaval tänavanurgal asuvaist bensiinijaamadest".

Väljaarvatud II maailmasõja ajal, kui alkoholi kasutati väga suures ulatuses autodes, leiti see pärast sõda siiski ebaökonoomne olevat võistluses väga odava bensiiniga. Nüüd aga kui bensiini hinda pidevalt tõstetakse ja Brasiilia möödunud aastane õliarve oli 3,2 miljonit dollarit, on valitsuse teadlased jälle läinud tagasi selle juurde, et oma suurt põllumajanduslikku kapatsiteeti kasutada vajalikuks kütteenergiaks muutmiseks.

Valitsuse kõrged majanduslikud plaanitsejad näevad alkoholi kui abinõu petrooleumi impordi vähendamiseks, mis on vajalik Brasiilia ulatusliku autotransporti käigus hoidmiseks, kuna see on peamine vahend riigi ühendusteedel. Nad tahavad muuta olukorra selliseks, et tulevikus kasutatakse õli ainult petro-kemikaalseis, siinteetilistes materjalides ja plasti tootmises.

Kommentaarid

Norra ajaleht „Norges Handels of Sjöfarts Tidende" tõstab üles väga huvitava juriidilise ja moraalse probleemi, seoses 1980. aasta olümpiamängude purjetamisvõistluste koraldamisega Tallinnas. Ajaleht juhib tähelepanu sellele, et järgmiste olümpiamängude regatt viiakse läbi okupeeritud territooriumil ning toob sel puhul ära ühe lugejakirja, mis avaldati purjesportlaste ajakirjas „Seilsport". Selles kirjas mainitakse, et Eesti on okupeeritud N. Liidu poolt ja küsitakse kas peavad norra ja teiste vabade maade purjesportlased osa võtma sportlikust konkurentsist venelastega okupeeritud Eesti pinnal 1980? Kui sakslased oleksid viimase sõja võitnud, mida oleksime meie norralased siis ütelnud, kui sakslaste poolt korraldatud talvemängud oleksid korraldatud Oslos?

Kas osavõtt Tallinna olümpiaregatist ei kujune kõiki vabadustarmastavate inimeste pilkamiseks kogu maailmas, eriti aga okupatsiooni all elavate eestlaste suhtes? jatkab kirja autor oma arutelu. Kas ei peaks norra purjetajad ja organisatsioonid näitama, et nad peavad kinni elulistest printsiipidest vabade inimeste vahel ja loobuma osavõtust Tallinnas, võttes algatuse oma kätte samataolise hoiaku võtmiseks ka teiste maade purjesportlaste hulgas?

Eeltoodud argumentatsioonis on kahtlemata palju tõtt, kuna Tallinna regatt toimub 1980. aasta olümpiamängude raamides, mis on antud N. Liidule korraldada. Sellest regatist osavõtuga annavad vaba maailma purjesportlased kaudse tunnustuse venelaste okupatsioonile Eestis, aktsepteerides Eestit N. Liidu territooriumina. Kuid kahjuks ei saa sealjuures unustada, et läänerüigid on astunud pidevalt samme, mida võib tõlgendada N. Liidu okupatsioonile kaudse tunnustuse andmisena, kuigi mõned suurriigid eesotsas Ameerika Ühendriikidega on deklareerinud, et nad Balti riikide annekteerimist ei tunnusta. Kuid sama ajal ei ole nad alustanud aktsioone Balti riikide kommunismi ja venelaste ikke alt vastamiseks. Kui olümpiaregati korraldamisest Tallinnas Moskva sildi ja ülemvalitsuse all tahetakse teha suurem poliitiline ja rahvusvaheline küsimus, siis tuleks seda teha lalaulatusliku kampaania raamides ja viia küsimus ka Liitunud Rahvaste Organisatsiooni, kus selle kohta tuleks teha põhimõtteline otsus. Selleks pole aga mingisuguseid väljavaateid. Kui mõni üksik purjesportlane jääb protestiks Tallinna sõitmata, siis ei muuda see Eesti praegust positsiooni ning ei anna meile midagi juurde ka poliitiliselt.

●

Okupeeritud Eesti ajalehes „Rahva Hääl" ilmus pärast Tallinnas toimunud maiparaadi suur üle lehekülje ulatuv pilt, millel oli ära toodud paraadi vastu võtnud Eesti praeguste valitsejate rivi — 13 täissöönud meest, kõigil kaabud peas ja lipsud eest — nagu täisverd töörahva esindajatel kunagi. Huvitaval kombel mainitakse pildi allkirjas ainult J. Käbina, A. Vaderi ja V. Klausoni nimesid, kuna teiste kohta öeldakse ainult „vabariigi juhtivad partei- ja nõukogude tööötajad". Nähtavasti ei juleta vähemtähtsate meeste nimedega opereerida — sest mine tea: võibolla on nad järgmisel aastal juba põlu all!

On huvitav, et suurem osa partei juhtivatest meestest Eestis on venelased või Venemaa eestlased. Partei tippudes — partei keskkomitee sekretäride positsioonidel — on Ivan Käbin (Venemaa eestlane), teine sekretär Konstantin Lebedev (venelane), Fjodor Ushanjov (venelane), Karl Vaino (Venemaa eestlane) ning ainult kaks „päriseestlast" — Väino Väljas ja äsja partei sekretäriks nimetatud Arnold Rüütel, kes oli seni Eesti Põllumajanduse Akadeemia rektor.

Keskkomitee büroo ehk okupeeritud Eesti jaoks moodustatud kohalik poliitbüroo taskusväljaanne koosneb järgmistest härradest: Nikolai Johanson (eestlane), I. Käbin (Venemaa eestlane), Valter Klauson (Venemaa eestlane), K.

(Järg. lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

21. ja 22. mail on valvearstiks dr. Leesment, tel. 487-6834.

Kiitev arvustus Hillar Liitojale New Yorgis

Haruldase talendiga individuaalne Hillar Liitoja esines oma teisel iseseisval kontserdil 24. aprillil N. Y. Eesti Majas Eesti Helikunsti Keskuse poolt korraldataves kontsertide sarjas ja tõendas veel kord, et ta on virtuoos ja ühtlasi ka peen muusik. Liitoja oma iillatava tehnikaga on kindlasti meie noorema generatsiooni pianistide hulgas esikohal. Ta pillub klaveril noote nagu kuulipildujakuule. Liitoja on palju rõhku pannud oma tehnika arendamisele. Tema sõrmede töö on hiilgav, tema pärl-tehnika on filigraan. Keerulisi passaazhe ja tapvaid figuratsioone ning hüppeid mängib ta kerge käega ilma pingeta. Kui Liitoja leiaks rohkem poeesiat ja tundelist kvaliteeti, mis oleks kooskõlas tema intelligentsiga ja musikaalsusega, siis võiks ta tulevikus kuuluda esmaklassiliste pianistide hulka, kirjutab D. Norak „Vaba Eesti Sõnas".

Vene üliõpilane valis Austraalias vabaduse

Austraalias viibinud Nõuk. Vene ekskursioonigrupist hüppas ära üks üliõpilane, kui grupp viibis Melbournes ja selle liikmed tegid universaalkaubamajas sisseoste. Ta ilmus tund aega pärast seda Melbourne politseivalitsusse ja pöördus seal võimude poole palvega võimaldada temale poliitilise põgenikuna varjupaika.

Politseivõimud saatsid ärahüppaja avalduse edasi Canberrasse immigratsioonivõimude korraldusse. 29. aprillil saabus palvele vastus, et Austraalia immigratsiooniminister MacCellar andis loa põgeniku Austraaliassse jäämiseks.

E.S.S. KALEVI
AASTAKOOSOLEK
29. mail, kell 7 õhtul
Toronto Eesti Maja noorte ruumis
Kõik teretulnud!
JUHATUS

EERIK PURJE
KINDLUSTUSBÜROO
Kõik kindlustusliigid
958 Broadview Ave., Suite 203
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 461-8900

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 209
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Lebedev (venelane), Leonid Lentsmaan (Venemaa eestlane), Otto Merimaa (Venemaa eestlane), Edgar Tõnurist (eestlane), F. Ushanjov (venelane), K. Vaino (Venemaa eestlane), V. Väljas (eestlane).

Selle koosseisu iseloomustamisel ei pea paika kommunistide hüüdlause „sisult sotsialistlik ja vormilt rahvuslik" vaid õigem oleks öelda „sisult sotsialistlik ja vormilt venelik". See väide on ka täielikult põhjendatud sest Venemaa eestlaste kohta mainitakse, et nad on täielikult venelaste jooksupoisid ja on eesti rahva vastu isegi õelamad kui päris venelased, kuna nende vaen iseseisva Eesti vastu on sügavam kui venelastel.

AMI

Vene õõnestamistegevus Põhja-Skandinaavias

N. Liit asutab strateegiliselt tähtsates kohtades vene esindusi ja firmasid

OSLO (EPL) — Venelaste katsed asutada Rootsis strateegilistelt tähtsatel kohtadel oma firmasid, mis kauplevad autodega või masinatega, on äratanud tähelepanu ka Norras. Probleemi käsitleb Norra ajaleht „Norges Handels og Sjöfarts Tidende".

Viimane spioonilugu Norras kui ka varem toimunud spioneerimine Skandinaavias juhib tähelepanu N. Liidu kavadele. Mitmelt poolt on tähendatud: Oleks suur viga, kui tähelepanu keskendataks ainult puhtal kujul sõjalistele probleemidele.

Sama tähtis venelaste kavatsuste mõistmiseks on uurida nende nn. tsiviilseid ettevalmistusi.

Siin on oluline tegevus, mida teostatakse — või katsutakse teostada — nõukogude riiklike firmade poolt. Neil firmadel on hoopis teine ülesanne kui erafirmadel, kes saadavad paar läbirääkijat mõneks päevaks Moskvasse. Nõukogude riik on end Norras ja Põhja-Skandinaavias sisse seadnud mitmesuguste asutuste ja firmade vahendusel. Ja näib, et need firmad katsuvad asetada end kindlatele strateegilistele positsioonidele.

Ajaleht on juhtinud tähelepanu olukorrale Drammenis (u. 40 km Oslost edelas), kus venelased aastate jooksul on organiseerinud suureulatusliku tegevuse ja kus nad aasta eest katsusid saavutada omandiõigust suure maa-ala üle. See ettevõte pidurdati viimsel silmapilgul.

Kui see oleks õnnestunud, oleksid venelased hankinud endale depoo — ja baasiala — strateegilisel alal, kust oleks võimalik olnud kontrollida olukorda Oslo lähemas ümbruses.

Seoses aastal 1940 toimunud sündmustega on räägitud kaubalaevadest, millega veeti saksa vägesid Norrasse. Suurem osa neist juttudest on valed.

Siiski ilmus saksa laevu Stavangerisse (üks lasti hiljem norralaste poolt põhja). N. Liidu sadama kaudu (!) ilmus Narvikisse 8-ndal aprillil „Jan Wellem". Laev oli saadetud Saksamaalt N. Liitu, kus Stalin lubas laeval viibida, kuni oli tulnud sobiv aeg Norrasse sõita.

Niisugused juhtumid võivad tulevikus korduda.

Tuleb meelde tuletada nõukogude spionaazhi Rootsi vastu Teise maailmasõja ajal, mis oli eriti keskendatud Bodeni ümbrusse selle suurte kindlustustega.

Samuti tunti huvi nn. Kalixi-liini vastu, mis peab sulgema ligipääsu Põhja-Rootsi — ja sellega ka Põhja-Norrasse.

On juhitud tähelepanu nõukogude autofirmale Luleås (Matreco). Kaks seika on tähelepanuväärsed. Esiteks firma asetamine Luleåsse, mis nõukogude vaate järgi on „keskne linn Euroopas". Kindlasti — strateegiliselt vaatekohalt, aga mitte majanduslikult. Teiseks asjaolu, et nõukogude riik Matreco kaudu katsus võimalikult diskreetselt pidada läbirääkimisi Luleå kommuunidega, selle asemel, et normaalselt võtta kontakti kesksete valitsusasutustega.

Sama taktikat on kuuldavasti kasutatud Drammenis.

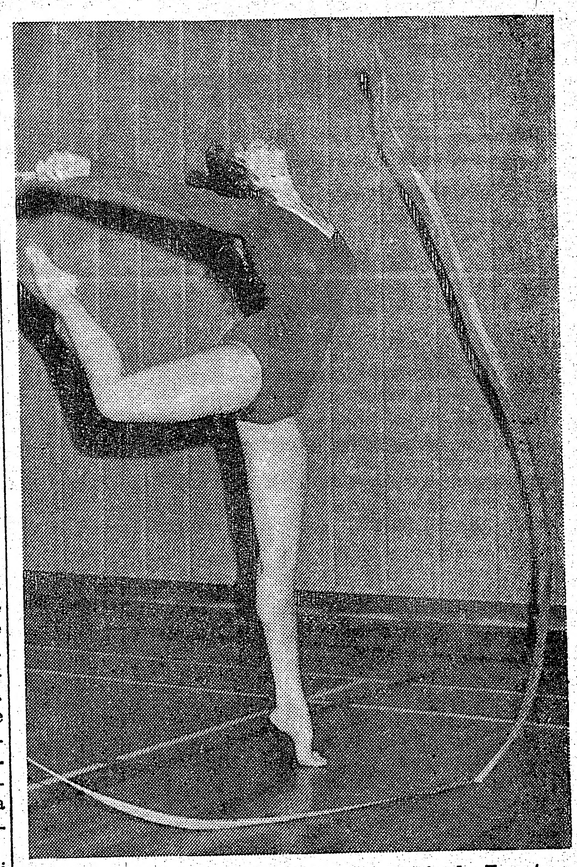

Pühapäeval, 29. mail algusega kell 7 õhtul toimub Torontos Monarch Park'i keskkooli võimlas Helene Tiiduse võimlejate õpilasõhtu, mille kestel erinevad rühmad demonstreerivad publikule oma oskusi ja võimeid. Need võimlemisrühmad on olnud pidevalt intensiivses tegevuses ning Helene Tiidus on alati pälvinud kiitust ja tähelepanu oma puhta ja süstemaatilise kehakooliga. Õhtul esinevad laste-, noorte- ja valikrühmad. Pildil näeme Eha Korjust lindiga harjutusi sooritamas.

„Neetud talu" Seedrioru vabaõhuteatris 2. juulil

Sihtasutus Seedrioru pidas aastakoosoleku

Sissejuhatusena uude, arvult 22. tegevusaastasse, pidas sihtasutis Seedrioru oma aasta-üldkoosoleku 24. aprillil. Juhatuse poolt esitatud 1976. a. aruanded kinnitati üksmeelselt. Tagasivaates tegevusele võidi eriti esile tõsta aasta suurürituse — Suvihari 1976 — programmis pakutud vabaõhulavastuse „Mälestuste radadel" üle ootuste õnnestumist.

Selle omapärase sõna-, tantsu- ja laulupõimiku idee, üldjuhtimise ja lavastuse andis Ene Rebane, ja sujuvalt esitatud lavastuses nägime ja kuulsime aina noorust, vaid ühe erandiga — Lydia Vohu vanaema osas. Seedrioru ülesehituse „mootoriks" kujunenud talgutöödel pandi 1976. a. kirja 2233 töötundi.

1977 a. tegevuskava nõuab seedriorulastelt järjest uusi julgeid tegusid, nii tööde kui ürituste alal. Tööd jätkub jälle kõigile, kes valmis lisama oma panust, sest ajahammas on 21 aastaga jätnud oma jäljed kõikjale, ja uuendamist, parandamist ja korrastamist on igal sammul.

Traditsiooniline suurpidu — Suvihari 1977 — peetaksé laupäeval, 2. juulil.

Kontsert-aktusel (kell 5 p.l.) esineb peokõnega Heikki Leesment (Washington, D.C.). Õhtul esitab Eesti Rahvusteater vabaõhuteatris August Kitzbergi komöödia „Neetud talu". See on viimane vanameistri poolt kirjutatud näidend, mis pärast groteskses laadis ülesehitatud menukat esiklavastust „Estonias" lugematute teatrilavade repertuaaris kodumaal püsis. „Neetud talu" on nüüd vabaõhulava jaoks seadnud Kaarel Söödor, kes selle ise üheskoos Lydia Vohuga ka lavastab.

Kesköötunnil on mälestussamba esisel traditsiooniline lühisaade „Mõttelennul kodumaale . . .".

Tantsuks vabaõhutantsulaval mängib Georg Iltali kapell.

Nädal pärast suurpidu, pühapäeval 10. juulil, avab uueks hooajaks uksed Seedrioru noorte suvekodu, sedapuhku neljaks nädalaks. Juhatajaks on pedagoog Endla Kannel ja perenaiseks „veteran" Mahti Mälberg. Informatsioon laste registreerimise kohta ilmub ajalehes eraldi teadaande kujul.

Omalaadi pettumusena tegi juhatus koosolekule teatavaks, et aasta eest ürituste kavva võetud 5. Eesti Laulupäev Seedriorul juulis 1978 a. ei saa teoks. Nimelt selgus, et Eesti Lauljate Liidu juhatusel on laulupäevade jaoks oma ajatabel, mis määrab aasta 1978 niiöelda „jõudeaastaks". Kujunenud olukorras on Seedrioru juhatus juba kaalumas uusi võimalusi Suvihari 1978 jaoks traditsioonilise programmi kujundamiseks.

Aastakoosolekul valitud uus juhatus jagas ametülesanded järgmiselt: esimees — Eduard Rebane (Kitchener), abiesimehed: Edgar Kink (Hamilton), Ene Rebane (London), dr. Voldemar Tammemägi (St. Catharines), sekretär Harry Pärkma, laekur Ilmar Jõgi, liikmed eriülesannetes Agu Pertens ja Kalju Varangu, koopteeritud liikmed Heinrich Karu (juhatuse volinik Londonis), Juta ja Jüri Juurand (arvepidamine). Revisjonikomisjoni valiti F. Koger, A. Lepson ja T. Ruutopõld.

Tervislikel põhjustel juhatuse tööst eemale jäänud Arnold Voltrele avaldas koosolek siirat tunnustust ja tänu.

Asjalik ja ülesehitava töö vaimus kulgenud koosolek, mida juhatas dr. V. Tammemägi ja protokollis H. Pärkma, lõppes hümniga.

H.P.

Sisseränd Rootsi kasvas märgatavalt

STOKHOLM (EPL) — Käesoleva aasta esimese kvartaali vältel rändas Rootsi 4500 soomlast (mullu sama aja jooksul 2800). Samal ajal rändas välja 1300 soomlast, juurdekasv on 3200.

Tshiilist on kolme kuu jooksul sisse rännanud 450 inimest (mullu 240). Jugoslaavlasi on Rootsi tulnud 400 rohkem kui mullu. Ka Poolast on sisserändamine kasvanud kahekordseks (ülekaaluga sisserändamise suunas u. 340 inimese võrra).

Märgatavalt on kasvanud sisserändajate arv ka Iraanist ja Taist.

Kokku on Rootsi aasta kolme esimese kuu jooksul rännanud 13 600 inimest (mullu 9400). Väljarändajate arv selle vastu on tunduvalt vähenenud. Selle tõttu on Rootsis elavate inimeste arv sisserändamise arvel kolme kuu jooksul tõusnud 8400 inimese võrra. Möödunud aastal oli see ülekaal ainult 2000 inimest.

Soomlaste sisserändamise kasvamise põhjuseks on kriisiolukord soome tööturul.

Vene valeraha Zaires

Pressiagentuur UPI teatab, et Lõuna-Zaires on valitsusväed saanud oma valdusse 167.000 dollari väärtuses Zaire valeraha, mis ilmselt valmistatud Moskvas.

Zaire riiklik uudisteagentuur AZAP teatab, et Vene—Kuuba vandeselts on valeraha abil katsunud ruineerida Zaire majandust. Vangistatud mässulistelt on leitud ka Angoola raha, mis näitab, et kommunistlik Angoola toetab Zaire võitlusi.

T. E. S. Täienduskooli lõpuaktusel pani õpetaja H. Riindva igale õpilasele sõrme sõrmuse, milliseid on T. E. Ühispank kogu kooli kestvuse ajal kinkinud kokku 245-le lõpetajale. Sõrmus seob sümboolselt iga noore eestlusega. Pildil Triina Mölder sõrmust vastu võtmas, taustal keskkooli juhataja E. Marten.
Foto: Vaba Eestlane

Aadu Hint otsib Rootsis materjali

STOKHOLM (EPL) — Rootsis viibib praegu kirjanik Aadu Hint, kes korjab lisamaterjale tema poolt Paadelaiuks nimetatud saarekeselt 1906 karistussalkade eest Rootsi põgenenute ja nende järglaste kohta. Paadelaiu elu kirjeldab tema 1977 ilmunud teos „Oma saar". Ühtlasi on Aadu Hint tegev Tammsaare 100-aastase juubeli organiseerimisega 1978.

Aadu Hint avaldas iseseisvas Eestis romaanid „Pidalitõbi" (1934), „Vatku tõbilas" (1936), „Kuldne värav" (1937) ja „Tulemees (1939). Ta on a-st 1940 kompartei liige ja viibinud 1941—44 N. Liidus. Hindi peateoseks on nelja-osaline 1951—66 ilmunud romaan „Tuuline rand". Sellele lisaks on ta avaldanud novelle ja näidendeid.

Jõekääru informatsioon

Laste registreerimine Jõekääru suvekodusse on alanud. Pärast 31. mai tähtpäeva tõuseb registreerimismaks kahekordseks.

Talgulistele meeldetuletuseks. Talgupäevadeks on: 28. mai ja 4., 5., 18., 19. juuni 1977. Eelregistreerimist teatada: Helje Valter (tel. 491-6493).

Jõekääru kevadpidu toimub 4. juunil kell 8.00 õhtul, Jõekäärul, seltskondlikus ruumis.

T. E. N. JUHATUS

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$28.—	$30.—
Poolaastas	$14.50	$15.50
Veerandaastas	$ 8.—	$ 8.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$46.—	$51.—
Poolaastas	$23.50	$26.—
Veerandaastas	$12.50	$14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $60.—, poolaastas $30.50, veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „----" ---------- ---------- 197---- Tellimise katteks lisan $ -------- siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ----------

Aadress ----------

---------- ----------

◊ Brisbane, Austraalia, eestlastel on kontakt ka sealsete soomlastega. Nii esines neil E. V. aastapäeva tähistamisel soome segakoor ja jumalateenistuse pidas soome õpetaja. Kohal viibisid veel läti ja ukraina rahvusgruppide esindajad. Kõne pidas seltsi esinaine T. Taemets.

Nr. 37

ARMAST

AUGUST JAAKSON'i

sündinud 10. novembril 1904
surnud 12. mail 1977

mälestavad leinas

ABIKAASA
POEG perekonnaga
SUGULASED Eestis

ARMAST SÕPRA

kapten K.S. dipl.

AUGUST JAAKSON

surnud 12. mail 1977. a.

mälestavad kurbuses

ERICH KÕIV abikaasaga
HEINO TIKK
ERNST TIIVEL abikaasaga

OOTAMATULT LAHKUS IGAVIKKU MEIE ARMAS ÕDE JA TÄDI

MIIA PETERSON

Sündinud Pärnus
Surnud Tallinnas 27. aprillil 1977

Mälestavad leinas

ELLI
ALICE
HEINÓ
ILLER

KALLIST SÕPRA

KALJO LAANEMETS'a

mälestavad leinas

HENDRIK ja HILDA SAAR

SÕPRA KALJUVALLA SUURLAAGRIST

ALICE FOOG'i

surnud 27. aprillil 1977 a. Nürnbergis, Saksamaal

mälestab

ELLA JOSTMAN

LAHKUS MEIE KAUAAEGNE HEA SÕBER

ARNOLD TAMBOOM

Su silmad nüüd uut
kodu näevad,
ilusad mälestused Sinust
meil jäävad —

Vaikses leinas mälestades

ERNST LÕIVOKENE abikaasaga

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

ARMAST ONU

KUSTI'1

AUGUST JAAKSON

mälestavad leinas

ILARION ja ILO
KERSTI perekonnaga

KIRIKUD

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390

USUSÕNUMI RAADIOJUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, homm. kell 9.30—10.00 lainel CHIC-790 kc.

Raadiojutluse teema 22. mail: „JUMALA VÄGI".

Laup., 21. mail kell 7 õ. PIIBLITUND. Kõneleb H. Söderholm.

Pühap., 22. mail, kell 3 p. l. JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded, jutlustab H. Söderholm.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
8i7 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

TAEVAMINEMISPÜHA KONTSERT neljapäeval, 19. mail kell 8 õhtul. Cantate Domino Ch. Kipper'i juhatusel, koori solistid, orelil I.-P. Korjus.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 22. mail kell 11 hommikul.

PIIBLITUND kell 10 hommikul. Pühapäevakooli ei ole.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 22. mail, kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb jutlustaja E. Saraoja. Lauluettekanded.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2473.

Pühap., 29. mail kell 5 p. l. NELIPÜHA JUMALATEENISTUS. Jutlustab piiskop K. Raudsepp.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on teisipäeviti kell 6—7.30 õpetaja kodus. Muul ajal kokkuleppel.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 22. mail kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid: „SEITSMES KÄSK".

Kell 6 õ. tunnistuste õhtu, tshellomuusika.

Värskemad undised loete „VABA EESTLASEST"

Tiiu Kadaku lillemaalid

Tiiu Kadaku 22-st eksponaadist koosnev väikeseformaadiliste aga ühtlase kvaliteediliste lillemaalide näitus Forest Hill raamatukogus esitab meile terava silma ja kirjeldava talendiga vaatlejat, kellel on ka tundeline käsi ja ilmne kogemus peenes detailides vesivärviks.

„South-African Wild Flowers" näituse pealkirja all esitatud tööd on balanseeringud erinevaist lilleosadest, delikaatsete õite, okste ja lehtede grupid, kus pearõhk näib olevat joonistuse kujundusel ja kompositsioonil. Ka koloriit ja nüansseering on isikupärane ning tänulikult konstateerime, et koloriidis on hoidutud dekoratiivsusest ja kirevusest. Loomingu nõudlikult vaatlejal tekib küsimus, kas on tegemist ainult botaaniliste illustratsioonidega, millist muljet suurendab ka ladinakeelsete tiitlite kasutamine. Siiski esitatud lillekompositsioonide botaanilise korrektsuse taga aimame distsiplineeritud loomingulist flutsemist vormide ja rütmide kujundamisel, samuti kompositsioonis ja koloriidis individuaalset kõla.

Osa näitusel esitatud töödest on maalitud Johannesburgis, Lõuna-Aafrikas, osa Torontos. Neist lillemaalinguist on nähtav eksootiline lillemaailm millest vaid osaliselt mõnda tunneme

A. LEE

MÜÜA

vähetarvitatud 14-jalane fiiberklaasist paat koos Mercury 35 HP päramootoriga.

Küsida telefon 492-1798

Pilk eestlastele etniliste gruppide bibliograafias

Materjale mitmekultuurilise ühiskonna tundmiseks

Möödunud aastal andis Ontario Haridusministeerium koos kultuuri -ja vabaajaministeeriumiga toetuse neljale noorele ulatuslikuks projektiks „An Experience '76" nime all. Neli noort Janet Maxwell, Banuta Rubess, Indra Sabanskis ja Dorothy-Jean Todd koostasid 626 leheküljelise teose „Resource List for a Multicultural Society".

Bibliograafia on nelja kuuga koostatud ja selle eesmärk on üles leida kõigi Ontarios elavate rahvaste kohta olev ingliskeelsel materjalid mida kooliõpetajad ja ühiskonna grupid võiksid kasutada üksteise vahelise mõistmise suurendamiseks. Noored kogusid igalt rahvusgrupi organisatsioonilt informatsiooni, samuti uurisid läbi raamatukogud.

Indeksis on üle 180 rahvusgrupi nime, neist mõned aga tuntud enam kui ühe nimetuse all, nagu eestlased esinevad ka baltlaste nimetuse all.

Baltlaste all on ajalehtede väljalõikeid Toronto ajalehtedest alates aastast 1950 pealkirjaga „Balts in Canada". Teiseks lätlase Aleksis Rubulise teos „Baltic literature: „A Survey off Finnish, Estonian, Latvia and Lithuanian Literature"; A. Ziedonise toimetatud „Baltic Literature and Linguistica"; „The Mythology of All Races" 3. köide; „Baltic Literatures in Exile: Balance of a Quarter Century", „The Baltic States: Estonia, Latvia, Lithuania. The Years of Independence 1917—1940".

Eestlasi on lühidalt nimetatud ka H. Palmeri teoses „Land of the Second Chance: A History of Ethnic Groups in Southern Alberta" (1972); „Notes on the Canadian Family Tree" (1960) ja „Northern Mosaic", vol. 1 (1975).

Eestlaste osa algab EKKT kunstialbumiga, järgnevad W. Kleesmanni toimetatud „Anthology of Modern Estonian Poetry";

W. K. Matthewsi „Anthology of Modern Estonian Poetry"; „Aspects of Estonian Culture"; varemnimetatud A. Rubulise teos „Baltic Literature"; A. Mägi „Estonian Literature", A. Oras „Estonian Literature in Exile", A. Pranspill „Estonian Anthology"; „The Estonian World Festival"; „The Moon Painters"; nende kõrval ajakirju kus on ilmunud eesti kirjanduse kohta artikleid; J. Hampden Jackson „Estonia"; V. Raud „Estonia: A Reference Book"; V. Pekomäe „Estonia in Pictures and Words"; E. Nodel „Estonia: Nation On the Anvil"; A. Võõbuse ajalooraamatu kolm köidet „Studies in the History of the Estonian People", õpperaamatud F. J. Oinas „Basic Course in Estonian" ja H. Purre „Inglise-Eesti ja Eesti-Inglise sõnastik".

Internatsionaalsete teoste all on mõned eesti heliplaadid.

Koostajate järelsõnast on näha, et informatsiooni eesti ja balti osas on andnud dr. E. Aruja (Tartu College) ja Balti Föderatsioon Kanadas. Teistel rahvastel on endi kohta palju rohkem raamatuid ilmunud, samuti on võetud loetelusse nende rahva liikmete poolt ilmunud ilukirjanduslikud teosed, mis inglise keelde tõlgitud.

Kui eestlased oleksid ka lisanud Kanadas olevate autorite inglise keelde tõlgitud teosed, saanuks loetelu pikem.

Samuti on teosest välja jäänud etniliste luuletajate ingliskeelne antoloogia „Volvox", kus ka paar eesti luuletajat on kaasautoreiks.

Kuid ka teiste rahvaste liikmed pole eriti õnnelikud selle tulemuse üle, mis ilmselt on läinud palju maksma, kuid ei suuda vajalikul määral oma kohta täita. Neli kuud oli tõenäoliselt liiga lühike aeg, et seda suurt Kanada kultuurimosaiiki külladase põhjalikkusega läbi otsida, pealegi kui pole kõiki allikaid suudetud läbi uurida. Ometi annab ta mingi pildi Ontario etniliste gruppide rohkusest ja annab ka teejuhiseid nende ajaloo ja kultuurieluga nende kirjanduse abil tutvumiseks.

Seedrioru noorte suvekodu alustab tegevust

Seedrioru noorte suvekodu 1977 alustab tegevust pühapäeval, 10. juulil neljaks nädalaks, kuni 7. augustini. Väikelastele (vanus 4 kuni 6 a.), kui leidub küllaldaselt soovijaid, on suvekodu avatud esimest kaks nädalat.

Suvekodu juhatajaks on pedagoog Endla Kannel (Bramaleast) ja perenaiseks Mahti Mälberg (Hamilton). Ujumist, kergesporti ja laskeala juhatavad vastava ala instruktorid.

Seedrioru tahab olla suvekodu eesti lastele. Üldreeglina on õppekeeleks eesti keel.

Laste registreerimine suvekodusse on alanud ja kestab kuni 10. juunini. Tähtpäevast kinnipidamine on oluline suvekodu tegevuse lõplikul kavandamisel. Registreerimislehti tuleb nõutada Seedrioru juhatuse kohapealsete esindajate juures, nimelt: Hamilton — Edgar Kink, St. Catharines — dr. V. Tammemägi, London — Heinrich Karu, Kitchener ja teised keskused, incl. USA — Ilmar Jõgi, 242 Murdock Cres., Waterloo, Ont., tel. (519) 743-9974.

Osavõtumaks on lapselt $45, teistel ja järgmistel samast perekonnast — $40. Registreerimismaks on $5 lapselt. Laste vastuvõtmisel väljastpoolt Seedrioru piirkonda kehtib põhikirja nõue, et lapsevanem peab olema Seedrioru toetavliige (liikmemaks $20 aastas).

Registreerimislehed koos reg.-maksuga ja toetavliikme aastamaksuga (kui see nõuetav) saata postiteel aadressil: Camp Seedrioru, c/o Mr. Ilmar Jõgi, 242 Murdock Cres., Waterloo, Ont., Canada. N2J 2M7. Tshekid kirjutada Estonian Summer Camp Society nimele.

Laste vastuvõtmine toimub pühapäeval, 10. juulil kell 1 päeval ja vahetused samal ajal järgmistel pühapäevadel. Registreerimislehel ülesantud aeg (kestvus) on siduv.

Teretulemast Seedrioru suvekodusse 1977!

SEEDRIORU JUHATUS

Wintario uued võidud

12. mail toimunud Wintario loosimisel langesid viis 100.000-list peavõitu piletèile nr. 11961 seerias 62, nr. 40399 seerias 14, nr. 56328 seerias 34, nr. 97409 seerias 43 ja nr. 47120 seerias 32.

Rita Valter ja Mati Metsis hoogsas tantsus TERR meeleolukal maiballil. Foto: Vaba Eestlane

Rahvatantsijate meeleolukas maiball

Laupäevaõhtul panid Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühma „Kungla" tantsijad oma maiballiga meeleolulise punkti tänavusele seltskondlikule hooajale. 400 peolise ümber, nende hulgas pooled noored, võtsid osa viimastel aastatel omaseks saanud Harbour Castle Hiltonis toimunud peost. Tuledes vilkuv sadamamiljöö ja virvendav lahepind jättis Kungla rahvale mereäärse tunde.

Lühikese kavalise osa avas T.E.R.R. esimees Jaanus Marley rõhutades sündmuse seost kevadlillede õitsemisega. Ta tervitas külalisi ja avaldas neile tänu, et neil leidus aega peole tulekuks. Rahvatantsijail on möödunud tegevusrohke hooaeg ja eesolev suvi on jälle tegevust ja tööd täis, kus suuremaks algatuseks on esinemissõit Europasse. Selletõttu on peaõhtul ka tulutoov eesmärk neile rühmaliikmeile, kes pikale teekonnale asuvad, sõiduvõimaluste kergendamiseks.

Kavalises osas esitas 8-paariline grupp kuus rahvatantsu. Sujuvalt ja eesti rahvatantsule omases meeleolekuses esitati „Kuusalu kadrill, „Kadrel", „Meie memme tants", „Ingliska B", Kosjatants ja lõpuks hoogne „Tuljak". Pillimeheks oli A. Liik.

Grupp läheb peagu samas koosseisus Euroopa-reisile, kus on ettenähtud esinemised Rootsis, Saksamaal ja viimasena Prantsusmaal Nizzas peetaval internatsionaalsel rahvatantsude võistlusel.

Eesti ühiskondlik seminar Trenti ülikoolis algab

Eesti Liit Kanadas ühiskondlik seminar, mis on kavandatud rohkem nooremale ja keskmisele põlvkonnale toimub Peterboros, looduslikult ilusas Trenti ülikoolis eeloleval nädalalõpul, 20.—23. mainl.

Reede õhtul on tutvunemisõhtu, laupäeva hommikul algavad loengud ja seminarid. Kaugemateks lektoriteks on Udo Rauk Edmontonist Albertast, õp. Heino Laaneots Montrealist ja prof. dr. Valter Rand New Yorgi Linna ülikoolist.

Peale eesti kultuurilise püsimise loengu, mis varem teatavaks tehtud, esineb ta veel teise loenguga futuristlikul teemal.

Osavõtjad on erinevatest organisatsioonidest ja keskustest.

Diskussioonigrupid arutavad seminaris muuhulgas niisuguseid teemasid: Eestlaste grupeerumine Kanadas ja nende gruppide mõju ühiskondlikule elule. Edasiviivaid ja pidurdavaid tegureid meie organisatsioonide töös. — Kommunikatsiooniprobleemid eesti ühiskonnas ja organisatsioonides. — Meie ühiskonna ja organisatsioonide juhtimise küsimus: miks, kes, kuidas? Miks inimesed hoiavad eemale eestilisest tegevusest: kelle viga, mida teha? — Kuidas tugevdada meie organisatsioone ja nende järelkasvu? Kuidas korraldada E. V. aastapäeva aktusi ja selle tähtpäevaga ühenduses olevaid teisi üritusi? — Kuidas peaksime korraldama oma suvepäevi ja teisi suuremaid üritusi? — Mida ootame järgmistelt ülemaailmsetelt Eesti Päevadelt Stokholmis 1980 ja mida peaksime juba praegu ette võtma selles osas? —

Kuidas aidata väikesi eestlaste keskusi? — Eesti ajalehed, ajakirjad ja „Sillas" — mida me nendelt ootame ja kuidas saaksime kaasa aidata? — Eestlaste osavõtt Kanada ühiskonna elust — millele panna pearõhk?

Kui on veel seminarist osavõtu soovijaid, teatada kohe Kati Lindrele, tel. 421-5541. Trent ootab neid, kellel südamel eestlaste tuleviku küsimus!

Balti riikide küsimus päevakorral

STOKHOLM (EPL) — Rootsi tühistagu Balti riikide annektsiooni tunnustamise, võtku Belgradi konverentsil üles inimõiguste rikkumise Baltikumis ja nõudku balti poliitiliste vangide vabastamist. See on lühidas kokkuvõttes kahe resolutsiooni sisu, mis vastu võeti moderaatide Stokholmi-liidu peakoosolekul.

Moderaatide koosolekust võttis osa 400 delegaati, nende hulgas ka liitu kuuluvate eesti ja läti konservatiivsete ühingute esindajad. Valimistel tuli liidu uueks esimeheks riigipäevaliige Margareta af Ugglas.

Eestlastest valiti liidu esinduskogu liikmeks Peeter Luksep ja liidu esinduse asemikuks erakonna järgmisel aastal toimuvale aastakoosolekule Leelo Pukk.

Eesti ja läti ühingute ettepanekud käsitlesid ühelt poolt Rootsi tunnustust ikestusele Eestis, Lätis ja Leedus ja teiselt poolt inimõiguste rikkumisi Baltikumis.

Balti küsimuses toimus ligi tunniajaline elav arutelu, mille juhatas sisse ettepanekute koostaja, Eesti parempoolse ühingu esimees Ants Kippar,

kes oma ettepanekuid kaitsvas sõnavõtus kasutas ära kolm nädalat varem Rootsi riigipäeval toimunud välispoliitilist debatti.

MEIE ÄRI SUVISED LAHTIOLEKU AJAD:
esmaspäeviti suletud.
teisipäeval ja kolmapäeval 8—6,
neljapäeval 8—7, reedel 8—8,
laupäeval 8—2.

Äri avatud neljapäeviti kella 7-ni ja reedeti kella 8-ni õhtul, et võimaldada suvilasse sõitjaile sisseostude tegemist.

Tellige meie suitsusinki ja -kalkunit suvilasse kaasa võtmiseks ja pidulaudadele.

VIKING FOODS & IMPORTS
133 LAIRD DRIVE, TORONTO M4G 3V5 TELEFON 425-0450

LEE FURS võtab suveks karusnahkesemeid külmutusruumi hoiule
Tasuta toomine ja viimine
LEE FURS
707 Mt. Pleasant Rd., Toronto, Canada M4S 2N4
Telefon 483-6851
Omanik L. LEE

Kingad Lääne-Saksamaalt ● Tel. 533-8122
Prantsusmaalt, Austriast
Naiste ja meeste kingad.
Ekstra laiad suurused,
ka jalatoega
Patacsi Shoe Salon
480 Bloor W., Toronto 4, Ont.

SAABUNUD uus saadetis rootsi plastik vaipu jardiilsi
IITTALA klaas ● Hõbedast ehteasjad ● Pewter
Soome ARABIA nõud ● Lambid j.m.
Sobivaid leeri- ja pulmakinke
THE SCANDINAVIAN SHOPPE
41 Charles St. W, Toronto.
Tel. 964-3416
1 tänav lõunapool Bloori, Bay ja Yonge vahel
Omanikud eestlased

Noortekoor „Lootuse" kevadkontsert

Haruldaselt kaunile pühapäevaõhtule langenud Peetri koguduse noortekoor „Lootuse" kevadkontsert umbes sajale kuulajale oli uudishimu tekitav: kuidas on arenenud koori töö uue juhi helilooja Lembit Avessoni juhtimisel. Neli kuud tööaega on andnud võimaluse juhile oma kooriga tutvumiseks ja uue repertuaari õpetamiseks. Koor oma esinemisega jättis väga hea mulje, kus L. Avessoni suured koorijuhi kogemused olid andnud märgatavaid tulemusi. Noorte rikas ja värske häälematerjal oli oskuslikult juhitud ja harmooniline ning programm oli küllaltki nõudlik maailmaklassikute, aga ka eesti heliloojate loomingust.

Kontsert avati G. Ph. Telemani lauluga „Laudate Jehovam, Omnes Gentes", kus koorijuht ise saatis harpsikordil. Järgnesid I. Stravinski „Pater noster", ja J. S. Bachi „Kiituselaul". Pärast metsosopran Irene Loosbergi kahte tunnetesügavalt esitatud laulu, J. S. Bachi „Tule rahu, õnnis rahu" ja G. F. Händeli „I Will Magnify Thee", kus klaverisaatjaks oli Nora-Mall Kerson, laulis koor veel A. Scarlatti juubeldava „Exultate Deo".

Teisel poolel laulis koor K. Türnpu „Priiuse hommikul", W. Russelli „Who is at my Window, Who", L. Avessoni „Järv", G. Gastoldi „This Sweet and Lovely Siren" ja M. Härma „Veel kaitse kange Kalev". Neis tõusis esile koori suutlikkus eristiilseis lauludes, mida ilmse kergusega esitati või siis rahvusliku tundega rõhutati nagu ilmnes M. Härma laulus.

L. Avesson esitas harpsikordil G. Böhmi „Praeludium, Fuga et Postludium" ja J. S. Bachi „Variatsioonid Partitast „Ach, was soll ich Sünder machen", kasutades meisterlikult sel klaverieelsel instrumendil võimalusi klassikalise muusika kunagise maailmapildi loomiseks.

Viimase kooripalana esitati Kyrie ja Credo F. Schuberti „Missa G-duurist", kus orelil saatis Inga-Pia Korjus.

Koor pole arvuliselt suur, mõningate lauljate äraolekul laulsid 11 tütarlast ja 7 poissi, aga nende lauluind, hästi viimistletud esitamisviis ja klassikalise muusika tõlgitsusviis on jõudnud siinteesini, kus rõõm oli senist tööd kuulda ja imetleda; eesti heliloojate tööde puhul lisanes siia veel kuulajais vastuvõtu soojus.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

Omamoodi aprillinali

Okupeeritud Eestis ilmuvas ajaleheš „Sirp ja Vasar" ilmus 1. aprillil s.a. pikem artikkel pealkirja all „Manuel Viiralt y Argote Tallinnas". Artiklis, mida refereeris „Sirp ja Vasara" andmetel ka „Vaba Eestlane", mainiti, et meie suurel kunstnikul Eduard Viiraltil olevat olnud poeg hispaanlanna Elena Argote'ga ning see poeg olevat viibinud Tallinnas. Nüüd selgub, et tegemist on nõukogude ajalehe omamoodi aprillinaljaga, kuna sama ajalehe lhk. 14 teatatakse teatriveeru lõpus väga väikese kirjaga, et Viiralti poja artikkel trükiti ära ainult sellepärast, et leht ilmus välja 1. aprillil.

Toronto eestlaskond korraldab Killamängud

Pidustused toimuvad 1978. aasta suvel

Möödunud nädalal kogunes Eesti Liit Kanadas juhatuse kokkukutsel Toronto Eesti Majja umbes 30 erinevatest Eesti maakondadest pärinevat inimest, et arutada suuremate rahvamängude korraldamise küsimust 1978. a. suvel.

Selgus, et Seedriorul ei saa üritust siiski korraldada suve esimesel poolel ja sügist peeti ebasoovitavaks.

Vaatamata sellele otsustas koosolek ikkagi killamängud korraldada soovitava ajaga Võidupüha-jaanipäev.

Koht on arvatavasti Devil's Elbow. Taotletakse, et kõik teised maakondlikud kokkutulekud ja eestlaste keskuste suvepäevad jääksid sel aastal ära ja et kogu ühiskond piihendaks oma täie jõu selle esmakordse ja ainulaadse ürituse läbiviimisele pagulaseestlaste ajaloos.

Maakondlikest esindajaist moodustati esindajate kogu ja ajutine koordineeriv komitee.

Koosoleku avamisel selgitas ELK esimees R. Kreem killamängude mõtte arengut Kanadas, vajadust suuremat tähelepanu pöörata meie rahvapärimuste viljelemisele uute organiseerimisviiside kaudu, E. V. 60. a. väärikat pühitsemist ühiskokkutulekuga jne. Kõik koosolejad pooldasid suuremate rahvamängude korraldamist, kus maakondlikud grupid saaksid ehitada peoplatsile oma maakondi iseloomustavaid pioneerehitusi ja tähiseid, mis annaks läbilõikelise pildi kogu Eestist.

Oragniseerida tuleb rahvapärast tegevust ja mänge, mis rahvast mitmet viisi neid huvitava tegevusega seoks. Noortele annaks see teatud pildi eestluse olemusest,

Kuna tuleval aastal ka Karavani „Tallinna" paviljon tähistab oma juubelit ja et see seob hulka meie jõude, arvas Kalju Jõgi, et hea tahtmise juures saab kõiki asju teha. Killamängude päeval võib „Tallinn" lahti olla väga minimaalse personaaliga.

Kuna killamängud toimuksid nädal enne Seedrioru pidustust, siis on inimestel võimalik hiljem ka suveharja peole minna.

Uno Kook mainis, et lauljate Liit on otsustanud korraldada laulupeo Eesti esimese üldlaulupeo 110. aastapäeva tähistamiseks ja hoorattana 1980 aasta Stokholmis toimuvatele Ülemaailmsetele Eesti Päevadele 1979. Aeg ja koht lahtine.

Maakondlikud esindajad, kellele palutakse suunata ideid ja mõtteid killamängude osas on: pealinn Tallinn — Nikolai Valge, 86 Cummer Ave, Toronto, tel. 225-6359. Saaremaa — Arni Käärid, 390 Princess Ave., Willowdale, Ont., tel. 225-5595. Läänemaa (mandri osa) Harald Neidre — 19 Barkinshaw Cres., Don Mills, Ont., tel 447-6348, Hiiumaa — Ludwing Vahtras — R. R. nr. 1, Lynden, Ont., L0R 1T0, tel. (519) 647-2259, Võrumaa — Leo Puurits, 142 Humberwale Blvd. Toronto M8Y 3P8, tel. 223-7845; Valgamaa — Leida Normet, 344 Cannon St. E., Hamilton L8L 2C1, tel. 529-5923; Virumaa — Alfred Sepa, 27 Cadorna Ave., Toronto, tel. 461-1344; Tartumaa — Kalju Jõgi, 55 Duggan Ave., Tor. M4V 1V1, tel. 487-2094; Järvamaa — Ülo Villmäe, 28 Savarin St., Scarborough M1J 1Z8, tel. 267-6745; Viljandimaa — Johannes Vihma, 3 Dante Rd., Toronto, tel. 247-4837; Pärnumaa — lahtine; Petserimaa — Voldemar Kana, 50 North Edgeley Ave., Scarborough M1K 1T2, tel. 261-3274; Harjumaa — lahtine.

Ajutine koordineeriv komitee valiti: Robert Kreem ja Leida Normet (ELK), Edward Pihlberg, Ludvig Vahtras ja Johannes Vihma.

Eesti sotsialistid 1. mai rongkäigus

STOKHOLM — Stokholmis toimunud 1. mai rongkäigus marssisid sotsialistide ridades ka mitmesugused vähemusgrupid nende hulgas ka eesti ja läti sotsiaaldemokraadid.

Eesti lipu all marssisid paarkümmend eestlast, kandes plakateid „Eesti eestlastele", „Respekteeritagu Helsingi-lepet ka Eestis", „Vabadust eesti rahvale", „Lõpetada poliitilised protsessid N. Liidus", „Kultuuriline üheõiglus vähemustele", „Reisivabadus üle piiride" jne.

Prantsusmaa valimised mõjutavad olukorda Kanadas

PARIIS — Kanada võimud on uurinud põhjalikult Prantsusmaal valitsevaid poliitilisi meeleolusid ning on jõudnud arvamisele, et kommunistide ja sotsialistide koalitsioonil on suuri väljavaateid võita 1978. aastal toimuvaid parlamendivalimisi. Arvatakse, et pahempoolsete võimule tulek võib mõjutada märgatavalt ka Prantsusmaa ja Kanada vahelisi vahekordi ning sellel võivad olla ka suured tagajärjed Kanada ühtsuse säilitamisele.

VABA EESTLANE vahendab tellimisi
Eesti Kokaraamat
273 lk.
Eesti ja inglise keeles — Koostanud Viivi Piirisild
Hind $5.— + saatekulu 50 c. Tellimised saata slt. ja raamatud postitatakse Los Angeles'is, Kaliforniias.
The Estonian Cookbook

Toimetusele saadetud kirjandus

RAHVUSLIK KONTAKT nr. 1 (73) — 1977. Rootsi Eestlaste Esinduse ajakirjas kirjutavad: A. Kõdar „. . . ta üle om jo esigina surmast!", A. Adson „Varjuliste puie all", A. Linkhorst „Tänusõnad Artur Adsonile", A. Kippar „Inimõiguste rikkumine Baltikumis", J. Kokla „Käbi Laretei — kunstnik, inimene, Eesti tutvustaja", E. Blumfeldt „Valimised Vene ja Eesti Asutavatesse kogudesse a. 1917 ja 1918", A. Pae „Oscar Östman, In memoriam" ja K. Meikopi „Keelekursuse" teine osa.

AJA KIRI nr. 2 — 1977. Sisus „Kolmteist rida", lugeja veerg „Kildkonna leht?", toimetaja veerg „Hobby-ajakiri", V. Lenk'i ülevaate eestlaste järelkasvu küsimustest „Väikese keskuse mured", M. Oole „Ettevaatust — kodumaa!", kaks anonüümseks jäänud autori luuletust, O. Roslavlevi „Eesti ajaloo atlas", I. Lille „Viis Tallinna telefilmi", intervjuu sõnaraamatu autoriga „Suur Saagpakk", White Joe veste „Miks sa nutad lillekene", I. Eichenbaum, A. Lokk, A. Lokk ja K. Lokk kritiseerivad teatrietendust „Üleliigne inimene" Torontos", M. Valgemäe „ „Kalevala" laval", E. Loo „Hoogne „Hämarik" ", teateid, „Tõde on vihmavari" ja (seekord) uudiseid CIA-lt.

USURÄNDUR nr. 3 — 1977. Eesti Baptistide Maailmaliidu ajakirja tänavuses mai/juuni numbris kirjutavad: A. Roos „Jumala mõõdupuu", O. T. „Süüdatud inimesed", K. Raid „Püha vaim Rooma kirja 8. peatükis", I. Kaevats „Uuestisünd", V. Hõbe „Kristliku elu tunnused", W. Buschi „Pettunud inimesed", V. ja N. Uusi „Kaks tunnistust", R. Kaupsi järgnev „Andres Tetermann", vaimulikke luuletusi lühipalasid ja teateid erimaadel ja asukohtades olevate koguduste tööst. Muude kõrval on ajakirjas kaks haruldast fotot, üks Palade uuest palvelast Hiiumaal ja Ev. Kristl. Baptisti koguduste presbüterite konverentsist osavõtjad Tallinnas 28.—30. mail 1976.

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN nr. 120 — mai 1977. Kümme korda aastas ilmuv Baltimore eesti organisatsioonide sidemepidaja uues numbris on L. M. „Südamest südamesse", A. J. Leinjärve luuletus „Emapisar", F. Ise „Ühenduses seisab jõud", A. J. L. „Baltimore Markuse koguduse aastapäev", B. Lige „Kristlik abi ja selle tagajärg", R. L. „Rahvatantsupidu „Korjusepäevast kiunipäevani" ", L. M. „Marylandi sõjamehed tähistasid 25. a. juubelit", ja „Baltimore Eesti Naiskoori lauludeõhtu", T. P. „Hästiõnnestunud kultuuripäevad Washingtonis", lehekülg noortele ja nende vahel rohkesti organiatsioonide teateid, millest nähtub kuivõrd aktiivne on sealne eesti ühiskond. Muude teadete hulgas viide, et 30. ja 31. juulil toimub linnas aasuvas „Hopkins Plazal" eestlaste päevad, tuues meelde seal toimunud Esto '76 pidustused.

VARRAK nr. 5 — 1977. Inglise keelelise piirkonna eestlaste lugejakirjade kuukirja uues numbris kirjutavad H. Riga „Rahvusideoloogia?", V. Saarseni „Loojang algab", -t „Mida mõtles R. Kreem?", J. Madise „Õppursõduri märkmik", Ilme Ivand-Mang „Plikatirts sõjatandril" Th. Talvak „Salaluure". O. Laamann „Eestlased Krimmis", E. Johansoni „Kes oli Keskkülä", J. Farwick „Eesti tulelaevadel", L. Koobas „Raamatusõbrad ja raamatuturg", V. Terasmäe „Tarbetaimi" lugejakirju, mosaiikkillud, nalju, malenurk ja toimetaja veerg.

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas EKN TEATED nr. 1 — Aprill 1977. EKN trükitud bülletään toob E. Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo „Saateks", avaldab Ülemaailmse Eesti Rahvuskongressi resolutsioonid, ja edasi kirjutavad U. Petersoo „ Jätkame julgesti kohustuste kandmist", H. Lupp „Tihedama kontakti ja koostöö suunas", E. Salurand „EKN struktuur ja organid", H. Teder „Rahu ja vabadus on lahutamatud", S. Ehvert „Levitagem vaba eesti kultuuri", EKN töökomisjonid, L. Leivat „Vabaduse küsimus seisku päevakorral!", E. Marten „Täienduskoolid kindlustavad noorust eestlusele", A. Kala „EKN ja õigusnormid", J. Pahapill „EKN töö vajab igaühe majanduslikku toetust!", EKN teateid ja lühiteateid.

Kultuurimärkmik

Põhja-Euroopa maade parima kuuldemängu preemia anti sel aastal tuntud soome kirjanikule Paavo Rintalale. Žürii, kelle koosseisus oli esindajaid Taanist, Islandist, Norrast, Soomest ja Rootsist, tunnistas õnnestunuimaks Paava Rintala kuuldemängu „Sveaborg 1906" (Suomenlinna 1906). Selles jutustatakse Sveaborgi kindluse sõdurite ja madruste ülestõusust 1905. revolutsiooniaasta sündmuste keerises.

*

Inglise telekommunikatsioonikompanii BBC on teatanud, et kavatseb lähema kuue aasta jooksul teha telefilmid kõigist William Shakespeare'i näidendeist. Võtteid alustatakse umbes aasta pärast. Praegu otsivad produtsendid nimekamate näitlejate hulgast sobivaid osatäitjaid. Shakespeare'i näidendite kandmine televisiooniekraanile on Inglismaa televisiooni ulatuslikem ja huvitavaim algatus viimaseil aastail.

LENNUHINNAD KANADAST HELSINGI* MONTREALI KAUDU

Lähtepunkt:	Montreal		Toronto		Vancouver		Sudbury		Thunder Bay		Sault Ste. Marie	
	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $
Esimene klass	790	790	867	867	1069	1069	868	868	916	916	898	898
Turistklass	409	499	439	529	539	629	461	551	474	564	474	564
14—21-päevane ekskursioon	751	844	794	887	903	996	855	948	821	914	821	914
22—45-päevane ekskursioon	515	629	540	653	629	756	619	733	569	683	569	686
Hinnad noortele (12—22 a.)	441	495	465	519	555	624	545	599	495	549	495	549
APEX-hinnad	405	503	429	527	519	632	509	607	459	557	459	557

Talvekuudel: 15. 9. — 14. 5. kõik hinnad (väljaarvatud APEX)
Talvekuudel: 1. 9. — 31. 5. APEX-hinnad
Suvekuudel: 15. 5. — 14. 9. kõik hinnad (väljaarvatud APEX)
Suvekuudel: 1. 6. — 31. 8. APEX-hinnad

*** Lennuhinnad vajavad valitsuse kinnitust**

Kõigist ülalnimetatud linnadest eriühendused esmaspäeval ja reedel Finnairi otselennule Montrealist Helsingisse.

Lennukava osas võtke ühendust oma reisibürooga või otse meiega alloleval aadressil:

FINNAIR
8 King St. East, Toronto, Ont. M5C 1B5
Tel: (416) 362-1511
625 President Kennedy Ave. Montreal, P.Q.
Tel: ZE. 1-3720

Reserveerige kõikidele ülalpool mainitud lendudele meie kaudu!

Lähemaks informatsiooniks:

KOHO TRAVEL
191 Eglinton Ave. E, Toronto, Ont. M4P 1K1
Tel. (416) 485-9437

SPETSIAALNE ODAVMÜÜK

20—50% HINNAALANDUST riiderestidelt, klaaskaupadelt, roostevaba nugadelt-kahvlitelt-lusikatelt — sortidelt, milliseid enam ei valmistata.

SUOMI-AITTA
ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST
2031 YONGE ST., TORONTO, ONT. M4S 2A2 ⊙ TELEFON 483-6650
Äri lahtioleku ajad: teisip., kolmap. 10—6, neljap., reedel 10—7.30 ja laup. 9.30—5.30. Esmaspäeviti suletud.

ARVI KORK

MEHHIKO TEEL

8.

Läksimegi edasi, ei olnud mõtet relvastatud öövahti vihastada. Arvatavasti sai ta kaks-ja -pool dollarit öö pealt, ja prii univormi. Võibolla prii padrunid kah, kui ta vahete-vahel mõne induka hunnikusse laskis. Hiljem leidsime, et igal suuremal kaubamajal oli mõni selline relvakandja öövaht, või isegi paar, ametis. See oli veel harilikkude politseipatrullide kõrval, kes ka siin-seal tänaval liikusid, enamasti kahekaupa, rasked USA Colt-tüüpi püstolid vööl ja pikad nuiad käevangus. Need nuiad olid rohkem keskmise pesapalli-kaika kui politsei-nuia moodi, mustast puust ja raskete nahkrihmadega ümberringi ära mässitud. Kui sellisega kellelegi matsu paned, ega ta siis enam teist ei taha. Aga nendel mägede-indiaanlastel olevat kõvad pead, teati rääkida.

Pikapeale jõudsime tsivilisatsioni juurde tagasi. Paar korda veel ümber nurga, mööda mõnest hulkuvast koerast ja kräunuvast kassist, paarist saviseinalisest viltuvajunud agulimajast, mõnest raudvarbalisest suvilaväravast ja tee-serva pargitud vanast autost — ja me olimegi eredalt valgustatud peatänaval, mis nagu uss mööda lahe-äärt vingerdas. Tulireklaame välkus igalpool, kutsudes turiste oma peesosid kulutama. Osa poode oli veel lahti. Laiades kauboi-pükstes sellid seisid keset kõnniteed, punased siidirätikud kaelas ja kirjud sombrerod kuklas, kundesid oma punkritesse sööma-jooma kutsudes.

„Hei, Senores, tulge, La Lancusta Loca, härjapraed, vähisabad, imeilusad tantsivad senoritad . . ."

Kiivi silm hakkas kiiresti pilkuma, aga ta pidas siiski oma esialgsest plaanist kinni — meil olevat tarvis kuhugile minna, ja seda üsna kiiresti, ilma aega viitmata.

„Kuhu?" tahtsin ma teada, aga ta oli müstiline.

„Küll sa näed."

Pidasimegi ühe mööduva takso kinni, või õieti pidas selle sohver meid kinni, kõnnitee serva tõmmates ja teada tahtes, kas senorid tahavad kuhugi sõita. See takso näis selline kummalist sorti sõiduk, pealtnäha Volkswagen, aga seest hoopis ümber tehtud. Parempoolne ees-iste oli välja võetud, küljeuks oli laiendatud, tagaiste oli ekstra üles polsterdatud ja pisut laiemaks tehtud — istusime seal nagu kaks samuraid, pead vastu lage, kuna nokatsmütsiline tahmanäoline sohver meie sõidusihti küsis.

Kiiv vaatas mingilt paberitükilt järgi.

„Restoran Napoli — Avenida de la Revolucion."

„Avenida de la Revolucion — si, senores. Püha Teresa kiriku juures, tean küll."

„Como mucho?" nõudsin mina, et pärast ei tuleks arusaamatusi. Peab alati küsima, kui palju, seda olin juba Hispaaniast õppinud. Ladina maade taksojuhtidelt tuleb alati enne küsida, kui nad sõitma hakkavad. Muidu saad alati pügada, taksomeetrist hoolimata. Ja sel sellil siin ei paistnud taksomeetrit üldse olevat.

„Ten peso!" ütles taksojuht, nägu lõbusalt irvakil, kiimmet räpast sõrme taeva poole tõstes. Poiss paistab päris hästi inglise keelt tönkavat, arvasin. Taksojuhid ja saapaviksijad räägivad Mehhikos kõik inglesa't, nagu hiljem välja tuli. Aga kõrgemad ametnikud, nagu tänavapühkijad, trammikonduktorid või politseimehed — ei ühtki silpi. Nad on riigipalgal, seega ametimehed, ja nemad ei hooli kas üks gringo elab, sureb või ära eksib. Parem veel et eksib, saab nalja, eks ole? Vaesel inimesel on nalja nagunii vähe.

„Okei", olime meie nõus, ja siis me sõitsime. Rannapuiestee oli vägev küll. Autosid vooris kahte pidi, keskel olid lillepeenrad. Hiljem õppisin, et Mehhikos kasvatatakse lilli ainult turistide tarvis, mehhiklane ise kasvatab meelsamini ube ja kaktust. Need on vähemalt kasulikud, üht saab süüa, teist juua, eks? Rikaste lõbu see lillede nuhkimine, see ei täida kõhtu ega tee ka purju. Mehhiko peon'ide maja juurest ei leia sa ühtegi lilleõit, aga Acapulco peatänav upub lillepeenardesse. Sest seal kõnnivad rikkad gringod, või istuvad vanades hobuse-kalessides, sombrero's kutsar pukis. Või sõidavad Volkswagen-taksodes, taskud peesosid täis ja silm imestusest punnis. Nende jaoks on lilli tarvis ja nende jaoks siis lilli ka kasvatatakse.

Meie autosohver sõitis ühe käega rooliratta küljes, teisega lehvitas tuttavaile tervitusi. Vahel olid mõlemad käed ratta küljest lahti, kui eriti head tuttavad juhtusid olema. „Olé, José! Buenas tardes, Alberto! Viva Acapulco, Mamacita!"

Lõpuks jõudsime suure, üleni valgustatud katedraali juurde, kohe peatänaval paremale — see pidi siin Püha Teresa kirik olema. Ja sellesama kiriku vastas oligi see itaaliastiilis restoran, El Napoli. Selle ees pidasime kinni, maksime oma arved ja läksime sisse. Taksojuht küsis veel, et kas peab meie järgi tulema, aga Kiiv arvas, et ei ole vaja. Küll võtame hiljem teise, või jalutame.

IV PEATÜKK: DON VITTORIO

Restoran „Napoli" oli nagu sellised itaalia restoranid ikka — tumedast puust mööblid, väikesed puna-valge-ruuduliste linadega kaetud lauad, küünlad põlemas pudelikaeltes, kogu atmosfäär poolhämar ja spaghetti-soustist läbiimbunud. Üks lakutud-juustes sell, meie maa mõistete kohta küllaltki tõmmu näoga, aga Mehhiko oludes kindlasti valgete hulka loetud, astus meile teele ette.

„Härrad soovivad lauda?"

„Härrad soovivad signor DiCastro'ga kokku saada", ütles Kiiv pidulikult, „nagu meil kokku on räägitud."

Ma ei tahtnud oma kõrvu uskuda. Siin me tuleme mitutuhat miili lennukiga, et üht teatud meest üles leida — ja nüüd on ta meil käes, peale seda kui Kiiv ainult mõned telefonikõned teeb?

„Mu härrad", kummardus see tõmmujumeline maitre d', „kas tohin teie nimede järgi küsida?"

„Aga muidugi — härrad Upping ja Kork, Kanadast."

„Üks minut, mu härrad — kas võtaksite momendiks istet?"

Ta juhatas meid ühe lähedase lauakese äärde, asetas meile ilma tellimata veinipudeli ja kaks klaasi nina alla ja kadus ise kuhugi tahapoole. Vaatasime uudistavalt ringi. Ümberringi käis kõnekõmin, atmosfäär oli hämar, lauad enamasti täis, paistis olevat tegemist ühe väga populaarse restoraniga. Kliendid paistsid nii turistid kui kohalikud, kostis nii inglise- kui hispaaniakeelset jutuvada. Hispaaniakeelt rääkivad meeskodanikud paistsid nagu bolshevike karikatuurafishidelt maha astunud — paksud vanemad härrad, tüsedad sigarid suuhurkades, riietatud siidrevääridega õhtu-ülikondadesse, pealaed paljaks minema kippumas, istumas noorevõitu, tublisti mingitud senorita'dega — see siin paistis nagu mingi privaatklubi olevat. Päris lõbumajaks seda siiski ei saanud pidada, sest ma ei pannud kuskil üksikuid, küttivaid daamikesi tähele — igal ühel näis olevat oma partner. Ei, see siin oli soliidne koht. Soliidne ja diskreetne.

Veidi aja pärast tuli see tõmmunäoline maitre d' tagasi ja viipas meile, et talle järgneksime. Läksime läbi suure, hämara ruumi, sisse tagaseinas asuvast, vildiga üle löödud uksekesest, üles keerdtrepist, ja meid juhatati suurde, mugavalt sisustatud kabinetti. Seal istus keegi hallijuukseline, siidrevääriline saks laia laua taga, sigar suus.

„Härrad Upping ja Kork, Kanadast", teadustas maitre d'.

Hallijuukseline isand tõusis laua tagant, astus meile vastu ja raputas käsi. Ta oli lüheldane ja tõntsakas sell, umbes kuuekümne ümber, küllaltki kõva käega. Ta näojooned ja hallid silmakulmud olid massiivsed.

Mees rääkis päris head inglise keelt, aga tugeva itaalia-hispaania aktsendiga. Kuidagi tuletas ta mulle ühte mu vana tuttavat meelde, kes kunagi Taanimaal õnnetut otsa sai.

Istusime senor DiCastro poolt pakutud pehmetesse toolidesse, kuna vana ise jälle oma kirjutuslaua taga aset võttis ja meile lauanurgal asuvat sigarikarbist Havannasid pakkus. Ma võtsin ühe, Kiiv tänas ja ütles, et ta eelistab sigarette. Kiiv pidi siis sealt ikkagi ühe võtma. Järgmiseks valati meile klaasidesse konjakit ja siis läks asi rutiinipäraselt edasi. Te olete kindlasti kõik filmis sellist stseeni nänud.

(Järgneb)

Ülempreester Sergi Samon 75. a.

Praost mitrakandja-ülempreester Sergi Samon tähistab oma 75 a. juubeli sünnipäeva juunis. Ta sündis 3. juunil 1902. a. Saaremaal Leisi vallas, kus tema isa, ülempreester Tõnis Samon oli Leisi kiriku preestriks ja koolijuhatajaks. Pärast kihelkonnakooli ja kaheaastase gümnaasiumi ettevalmistamiskooli lõpetamist astus ta Kuressaare gümnaasiumi, kust hiljem siirdus Riia Nikolai gümnaasiumi, mille lõpetamise järele asus Vaimuliku Seminari kursuse ettevalmistamisele. 1924. aastal lõpetas Vaimuliku Seminari õppekava ja sooritades ettenähtud eksamid, omandas preestri õigused.

14. septembril 1924. aastal pühitseti metropoliit Aleksandri poolt Tallinna Issandamuutmise Peakirikus preestriametisse. Määrati seejärele Läänemaale, Mäemõisa koguduse preestri kohusetäitjaks. 30. novembril 1924. a. kinnitati S. Samon Narva linna Eesti Nikolai kiriku preestriks, olles ühtlasi ka Narva sõjaväegarnisoni vaimulikuks. Narvas langes tema kohustuste hulka ka ingerlastele emakeelsete jumalateenistuste korraldamine ja usulise elu organiseerimine. Kauni kiriku ehitamist Venkülasse tuleb lugeda ülempreester Samoni erakordseks teeneks.

1928. a. viidi ülempreester Samon omal palvel Võrumaale, Haanja-Plaani koguduse hingekarjaseks. Oma otseste ülesannete kõrval Haanja-Plaani koguduses, nimetati ta 1929. a. ühtlasi ka Luhamaa koguduse preestriks. Tema hoolsa tegevuse tulemusena kerkis seal mõne aastaga kaunis Eesti Apostlik Õigeusu kirik.

1931. a. Pärnu Johannese koguduse täiskogu otsuse põhjal määrati ülempreester Samon selle koguduse preestriks. Paralleelselt oma otseste ülesannetega Pärnus, kinnitati ühtlasi ka Tori koguduse preestriks arvates 1932. a. ja Surju koguduse ajutiseks preestriks arvates 1936. a. Vaatamata sellele, et ülempreester Samon oli Pärnus seotud kolme koguduse hooldamisega, viibis ta tihti ka Mõisakülas kus oli ehitamisel kirik.

Vaimuliku tegevuse kõrval on ülempreester Samon innukalt osavõtnud ka seltskondlikust tegevusest ja olnud paljudel juhtivatel kohtadel nii Narvas, Haanja-Plaanil kui ka Pärnus. Pärnus oli ta linnavolikogu liige, linna hoolekandeosakonna liige, Lastekaitse Seltsi esimees ja on innukalt tegutsenud teisteski organisatsioonides ja seltsides. Preestriameti kõrval on ta olnud ka usuõpetajaks koolides ja üle 14 aasta oli ta perekonnaseisu ametnikuks. 1935. a. nimetati ta abipraostiks.

1944. a. põgenes Saksamaale, kus arendas energilt usulist tegevust. 1947. a. kuni lahkumiseni USA'sse oli ülempreester Samon määratud Ameerika ja Prantsuse tsoonide praostiks, Geislingeni koguduse esipreestriks ning Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku ja kirikupea esindajaks Maailma Kirikute Nõukogu Balti rahvuste Komiteesse.

Üheks suurimaks ülempreester Samoni teeneks Saksamaa päevilt tuleb lugeda meie sõjavangide külastamist ja nende abistamist sõjavangilaagrites. Nii liikus ta ühest vangilaagrist teise, korraldades jumalateenistusi, julgustades raskes olukorras viibijaid ja varustades neid kaasmaalastelt kogutud toidu ja riietusesemetega.

Vaimuliku ameti kõrval oli veel eriti silmapaistev tema tegevus vaimulikuna kirjanduse soetamisel ja levitamisel. Nii ilmus juba Saksamaal tema ennastsalgava tegutsemise tulemusena Apostliku Õigeusu kirjanduse lauale nii mõnigi hädavajalik raamat. Olgu loetletud neist mõned — „Pagulasjõulud Saksamaal 1947", „Kannatamisaeg ja Ülestõusmise pühad 1948", „Lühike Ap. Õigeusu õpetus ja kiriku ajalugu (koostanud Jüri Välbe, kes hiljem oli valitud piiskopiks), „Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku lauluraamat" jne.

Asunud USA'sse, määras kirikupea praost Samon'i California osariigi ja teiste Vaikse ookeani ranniku USA osariikide usuelu korraldajaks. Ta alustas ajakirja „Jumala Abiga" väljaandmist, mis sai ühendajaks mitte ainult USA eesti ja ap.-õigeusulistele, vaid peagi levis üle kogu maailma. Seda paljundatud häälekandjat saadeti 14. maailmariiki. Häälekandjat andis ta välja 20 aastat. Ta asutas ap. õigeusu kogudused Los Angeleesse, San Franciscosse, Vancouveri ja oli abiks paljude väiksemate gruppide usulise elu viljelemisel. Mõned aastad tagasi valis Eesti Ap. Õigeusu Kiriku Täiskogu ta piiskopi kandidaadiks.

Ülempreester Samon on hetkel usuelu korraldajaks ja praostiks Austraalia ning Inglismaa apostliku õigeusulistele ja hooldab San Francisco kogudust. 1976. aastal valis Kiriku Täiskogu ta Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku Sinodi liikmeks.

Hoolsa ja edurikka tegevuse eest on ülempreester Samon hinnatud alljärgnevate ülenduste ja aumärkidega — Puusaehe, teenistuste peakate, kuld rinnarist, kalliskividega ehitud kuldrinnarist, usukannataja märtri Piiskop Platoni ordenid 3, 2, ja 1 järk. Ülempreestri seisuse paalitsa ja suurema õigeusu teenetetunnustuse mitra sai ta 1958. a. V. P.

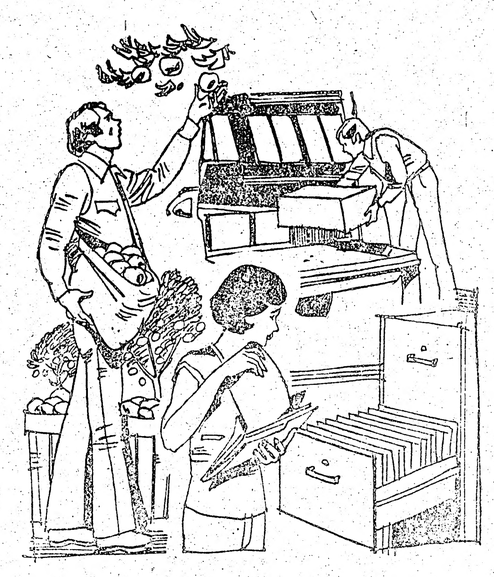

Ontario aitab tööandjatel maksta suvekuudeks palgatud noortele palkasid.

Allpool kirjeldame kuidas see programm töötab.

Kui teie omate mõne ärilise ettevõtte või farmi ja asutate suveks uue töökoha, siis maksetakse teile Ontario Youth Employment Program'i alusel 1 dollar tunnis toetust tööle palgatud noorele tasu maksmisel.

Programmi alusel on toetused saadaval kuuele uuele positsioonile äride ja farmide operatsioonide asukohtades. Tööandjal on võimalik palgata igat 15 kuni 24 aastast töötut noort, kes elab Ontarios ning kes on õigustatud siin töötama.

Programm kehtib 30. maist kuni 16. septembrini 1977, kuid tööandja ei ole kohustatud kogu 16 nädalaks suvetöölisi palkama.

Tööandjad võivad hankida vastavaid sooviavalduse formulare Ontario Youth Employment Program'iks kohalikest Canada Manpower Centre'ist ja kuna toetuste summad on piiratud, siis tuleb sooviavalduste sisseseadmisega rutata.

Lähema informatsiooni saamiseks võtke kontakti kohaliku Canada Manpower Centre'iga või:

Ontario Youth Secretariat
Queen's Park
Toronto, Ontario M4Y 1A3
Telefon (416) 965-5627

Ontario Youth Secretariat
Margaret Birch,
Provincial Secretary
for Social Development

William Davis,
Premier

Province of Ontario

On mood kadumas?

Nii võib tõepoolest küsida, kui jälgida üha suurenevat tendentsi nn. „unilook'i suunas" — mees ja naine ühtemoodi riietuses. Mõlemad kannavad samalõikelisi dzhiinī-pükse ja jakke, särke, kootud kampsuneid ja ühtemoodi salle ning mütse. Rootsi ajakirjanduses on viimasel ajal rohkesti artikleid „ajatu moe" kohta. Asjata otsime tervet lehekülge katvaid värvikaid moepilte uuest Pariisi kevadmoest. Nüüd võtavad sõna moejoonistajad, kes töötavad moe muutumist üldse mitte tähele pannes.

Nii deklareeris tuntud rootsi moekunstnik Barbro Sörman „Svenska Dagbladeti" veergudel, et „ainult ebakindlad inimesed vajavad moodi" ja et „mood on vaid selleks, et petta inimesi".

Tema ise on leiutanud vanavanaisa särgi, mis on kogu tema garderoobi põhikleit ja mida ta lansseerib kas lisanditega või täiesti ilma.

Barbro sihiks on lihtsad riided, mida võib kanda aastast aastasse ja mis oleksid praktilised ning annaksid kandjatele täieliku vabaduse nendega ise teha, mida nad tahavad. „Lihtsad kleidid ei pruugi sugugi mitte igavad olla," nendib Barbro.

Paratamatult tuleb vist sellega leppida, et naiste suur tung üheõigusluse poole väljendub ka viimase aja riietuses — tänavu kevade lööknumber — kui veel uuest moest rääkida tohib — on kergest popeliinist „Trench"-mantel, tuleta tatud inglise ohvitseride mantlitest ja mida tunneme tolmumantli nime all.

Ka uus kevadkostüüm-jakk meenutab oma lõikelt meesterahva kuube: reväärid, teravate nukkidega õlad ja suured taskud, kõik on sportlik, mehelik, lihtne.

Iseasi on, kui sellise meestejaki juurde kanname sirget plisseeritud seelikut või lillemustriga volangilist mustlasseelikut, mis praegu on suur mood. Üldse valitseb endiselt edasi rahvariiete sugemetega moejooni „Folklore". Inspiratsioon tuleb peamiselt Kaug- ja Lähis-Idast, Kreekast, Põhja-Aafrikast ning põhjamaade rahvarõivastelt.

Siinjuures kasutatakse esmajoones puuvillast riiet ja kerget läbipaistvat marlikardina kvali-

Nendel vaheldub stiliseeritud illemuster folkloristlike tikanditega.

Käis õhulistel kleitidel on enamasti volangiline, mis tublisti pikendab õlajooni. Pihikuosa on pluusiline ja kleidipikkus endiselt tugevasti allpool põlvejoont.

Vastukaaluks pikkadele modellidele on päevakorral taas kõrge korgist täistallaga kingad. Keskmise põlve naised mäletavad neid sõjaaja tüdrukupõlvest. Kõik kordub — nii kanname tänavugi Greta Garbo lainelise äärega kübaraid ja tummfilmistaaride kirevaid turbaneid.

Kui kõnelda veel moe ajatusest, tuleks mainida ajakirja „Femina" äsjast sarja „Heast maitsest". Selles väidavad radikaalse hoiakuga rootsi nooremapõlve moeloojad, et „inimeste üle ei otsustata mitte riietuse järgi".

„Hea maitse põhineb hirmul muudatuste eest" või „Hea maitse, kas see mõiste pole mitte ajast ja arust?"

Samas toob nimetatud ajakiri mitmes variandis nn. „Suursärgi", mida pikkade pükste juurde saab kanda argipäeva riietusena ja broderiipitsist lumivalge alusseeliku peal tihendas lillemustris peoriietusena. Tõepoolest moekiri on vähemalt sel kevadel üleliigne!

(EPL-Karin)

TORONTO LINN

Muudatusi jäätmete äraveos

Kuna esmaspäev, 23. mai, on linnateenistujatele püha, siis ei toimu sel päeval jäätmete kogumist.

Esmaspäevane kogumine toimub teisipäeval ja teisipäevane kogumine kolmapäeval.

Kolmapäeval, 25. mail 1977 ei toimu ajalehtede ja suuremate esemete — jääkappide, majatarvete, puumaterjali ja okste äravedu. Nende äravedu toimub kolmapäeval, 1. juunil, 1977.

Teie koostöö jäätmete väljapanemiseks õigel ajal leiab hindamist.

R. M. BREMNER
Commissioner of Public Works
City of Toronto

● Rein Allikberg, kes töötab rahvusvaheliselt tuntud inseneerifirmas Ebasco, komandeeriti kompanii poolt eriülesandeiks Mehhikosse, Veracruz'i, kus kompaniil on käimas suurema ehitusprojekti läbiviimine. Ta siirdub sinna pikemaks ajaks, viies kaasa ka perekonna.

TEISED LEHED

Varaste paradiis

Nõukogude Liit on maailma rikkamaid maid, konstateerib ameerika Moskva-korrespondent Smith oma äsjailmunud raamatus kommunistlikust paradiisist, mida ta ilmselt on lahtiste silmadega näinud:

— See on nii rikas maa, et vaatamata 250-miljonilise elanikkonna vahetpidamatule riigiomandi varastamisele 60 aasta jooksul ikka veel on midagi varastada ja kõik ikka veel varastavad...

Milline fantastiline ühiskond! Kõik on vargad. Mõni vaesem maa oleks ammugi pankrotis.

Kui niiüd kujutada ette, et see hiigelmaa ühel heal päeval ei oleks enam kommunistlik. Mis saab siis rahvast, kes peab loomulikuks kroonu varastamist?

„EESTI PÄEVALEHT"

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 17. mail 1977 — Tuesday, May 17, 1977

KIREV MAAILM

ANCHORAGE — Rassism Alaskas on suurel määral kasvamas pärast seda, kui ameeriklased hakkasid seal ehitama õlitoru üle poolsaare. Eskimote vaenulikkus valgete vastu on juba laialt levinud. Valgeid kutsutakse seal „honkey'deks" ning seda sõna maalitakse üha sagedamini valgete hoonetele, eriti torutööliste barakkidele. Eskimod ütlevad, et kunagi tulevikus on siin õli otsas, kuid siis on otsas ka karibud ning muud jahiloomad; siis on järved ja jõed kaladest tühjad ning täis konservikarpe.

NEW YORK — Ainult kaks biljonäri on veel Ameerikas pärast Howard Hughesi ja Paul Getty surma. Nendeks on tööstur John D. MacArthur ja Daniel K. Ludwig. Mõlemad jätsid keskkooli alamates klassides õpingud pooleli ja hakkasid omal käel raha teenima.

BELTSVILEE, Md. — Igal aastal toiduainete kaotus väike- ja hulgimüügil ja toitlustamise teeninduses tõuseb 2,8 miljardi dollarini, ja 18,1 miljardi väärtuses toitu on läinud kaotsi ostjate juures kodus, selgub U. S. Dept. of Agriculture (USDA) poolt tehtud uurimisel. Kui suurem osa toidust, mis läheb kaotsi ostjate juures on taldrekule jäetud toiduna, siis teine osa aga on rikutud või halvenenud milles ostja pole süüdi. USDA usub, et parem kontroll suurmüüjate juures ja väikemüügil võib säästa toitu ja raha nii tööstuses kui ka tarbijate juures.

WASHINGTON — Riiklik trükikoda Washingtonis tarvitab riiklike trükiste, kaasa arvatud „Congressional Record" trükkimiseks 10 vagunit paberit päevas. Üks trükikoja juhtivaid isikuid jutustas nüüd ajakirjanikele, et kui mõnel päeval on tellimisi rohkem, kui trükikoda suudab täita, visatakse üks osa tellimisi lihtsalt paberikorvi. Tavaliselt seda keegi ei märka ja väga harva tellijad tuletavad meelde, et see või too tellimine „oleks nagu täitmata"...

CHICAGO — Möödunud kuul leidis posti inspektor Alicia Agasaoy pea ühes pakis, mis oli adresseeritud Filipiinidele naise vennale. Nädal hiljem Scotland Yard ütles, et üks ta varvastest jõudis British Association for the Advancement. Käesoleval nädalal oli 38-aastane Miguel Valdes kohtus oma teo eest vastust andmas. Politsei ütles, et Valdes lõikas naise pea kuna ta isa ütles talle, et ei tohi kunagi lubadust murda. Varbad ta postitas ümber maailma selleks, et tähelepanu tuua oma päikse süsteemi teooriale. Valdes oli juba varem öelnud naisele, et kui ta ei lakka kohtumast dr. Jesus Lim'iga, siis ta peab oma lubaduse täitma. Naine siiski jätkas kohtamisi ja mehel ei jäänud muud üle kui oma isa soovi kohaselt tappa naine ja selle sõber.

WASHINGTON — Mis on USA B-1 pommitaja? See on 395.000 naela raskune lennuk, mis võib kanda 75.000 naela pomme 2,2 kordse helikiirusega või umbes 1585 miili tunnis. Sel on neli reaktiivmootorit võimelised tekitama 30.000 naelalise surve, selle tiibade laius on 137 jalga ja kere pikkus on 151 jalga. Üks kaitseministeeriumi ametnik ütles, et B-1 võib asendada praeguse USA lennuväe 400 B-52 pommitajat, mis tähendab, et venelased peavad vastavalt kohandama oma radarisüsteemi, kuna uuel lennukil on radaris väiksem kuju, mida on praeguse N. Liidu radarsüsteemis raske avastada. B-1 võib lennata kuni 50.000 jala kõrgusele, sel on väga suur lennuulatus ilma vahepealse kütte võtmiseta. Meeskonda kuulub neli isikut. Ühe sellise lennuki ehitamine maksab 1977. a. hindade juures 52,3 miljonit dollarit.

Täna on juttu

Kui päike läks Saaremaale magama

Meteoriidi langemine Saaremaal tekitas Kaali järve ja jättis sugemeid rahvaluulesse

Eesti kirjanik Lennart Mere möödunud aastal ilmunud kogukat teost „Hõbevalge" peetakse nii siin kui sealpool raudeesriiet aasta parimaks eesti kirjanduslikuks teoseks. Selles on puudutatud ka juhtumit, kus 2500 aastat tagasi langes Saaremaale meteoriit, mis jättis suure kraatri, mida tuntakse Kaali järve nime all. Sündmus on aga jätnud jälgi meie esiisade teadvusse. Soome muinasteaduse professor Matti Kuusi vestles sel teemal kirjanik L. Merega ja kirjutas kokkupuutest Soome ajakirjas „Suomen Kuvalehti". Prof. M. Kuusi külastas teda Nõmmel asuvas kodus ja vestlusaineks oli see, mis õieti juhtus Saaremaal 2500-e aasta eest.

Aastatuhandete jooksul tabab meie planeeti keskmiselt kolm hiigelmeteoriiti. Viiest meteoriidist neli langevad merre, viiestkümnest võibolla üks asustatud alale. Euroopas on leitud ainult üks hiigelmeteoriidi tekitatud plahvatuskraaterite rühm, see on Saaremaal, 20 km Kuressaarest kirdes asetsev Kaali järv.

L. Meri juhib tähelepanu asjaolule, et kihelkond, kus kraaterjärv asub, kandis varem Püha nime.

Ka Kaali järve nimi on varem olnud Püha järv. Selle läheduses on olnud Pühatu mets, mis on vorm sõnadest pühitsetud mets.

Prof. M. Kuusi otsis esile Asko Vilkuna väitekirja, kus mäletavasti käsitleti püha-sõnaga algavaid kohanimesid. Ta pettus, kui selles ei nimetatud sõnagi Saaremaa pühast järvest. „Püha" tähendas Vilkuna arvates muistsel ajal sama, mis praegu sõna „tabu" ja „mana". Pühitsetud paiga all on sageli mõeldud aiaga eraldatud maa-ala (veel praegugi Polüneesias).

Saaremaa peakraater on praegu läbimõõdult 110 m, sügavus 16 m ja seda ümbritseb 3—7 m kõrgune plahvatuses tekkinud vall.

Kraateri põhjas on Kaalijärv, sügavamas kohas 6 m, läbimõõdult 40—60 m.

Peakraaterist lõunasse ja kagusse asetsevad seitse väikekraaterit, nende sügavus vaheldub ühest meetrist nelja meetrini ja läbimõõt 12 m kuni 39 meetrini. Kraaterite ümbruskond kuulutati 1959. a. geoloogiliseks kaitsealaks ja selle lähedal asetsevas paviljonis on väljapandud muuhulgas kraateri põhjast leitud rauameteoori kilde.

L. Meri, andekas filmija, reisiraamatute autor ja Kirde-Siberi uurija arutles, mis võis juhtuda meie algsoome esivanemate teadvuses kui hiigelmeteoriit süttis põlema 125 km kõrgusel Tartu kohal ja sööstis kiirusega 20.000 m sekundis mürisedes ja päikesest heledamana Läänemere suuruselt teisele saarele. L. Meri on küsitlenud geolooge, arheolooge, meteorolooge, aatomfüüsikuid, et saada täpset pilti sellest, mis tõeliselt võis juhtuda.

Meteoriitide ala spetsialist Agu Aaloe on seletanud: „Hetkel mil hiigelmeteoriit tabas Saaremaa pinda, muundus kosmiline liikumisenergia soojusenergiaks, mis oma plahvatusjõult ja väliselt mõjult oli väikese aatompommi klassist, arvestamata raadioaktiivset kiirgust. Sekundi murdosa võrra hiljem langesid hiigelmeteoriidi lähedusse seitse väiksemat meteoriiti, igaüks ülisuure lennukipommi plahvatustugevusega. Peakraateri, praeguse Kaali järve tekkides vabanenud energia suuruseks arvestatakse 4x10 ergi (füüsilist tööühikut).

Sündmust nähti ja kuuldi 700 km raadiusega: Skånest Laadoga läänerannikule, Valdai ja Danzigi juurest Mälari ja Lõuna-Soomeni. Rünnaklained tekitasid hävitust kogu Läänemere alal. Maa värises.

Asva maalinn Saaremaal põles maani maha ja jäi arheoloogide arvates kauaks asustamata.

Päike pimenes, põlevad metsad kumasid Saaremaalt kaugele.

Eesti teadlased on kahel korral analüüsinud radiokemikaalsel menetlusel söeleide, mis on pärit kraateri lähedal kasvanuist ja katastroofis hävinenud tammedest. Esimene katse andis tulemuse, et tammed olid söestunud aastate 568 ja 130 vahel enne Kristuse sündi. Hilisemal katsel olid ajapiirid 698—200 a. e. Kr. Järelikult on vastuvaidlemata, et see ligemale 1000-tonnine meteoriit tabas Saaremaad ajal, mida arheoloogid nimetavad pronksajaks, keeleuurijad hilisemate algsoomlaste ja rahvaluuleuurijad varakalevalaste ajastuks.

L. Meri — Soome kirjanikust Veijo Merest paar kuud noorem kirjanduslik Kolumbus, on oma uues teoses arendanud teooria, mille järgi Saaremaa Hiroshima on jätnud oma jäljed ka nii antiikaja kirjandusse kui ka kalevala luulesse. Pythias Massilia tegi aastate 350 ja 320 vahel e. Kr. reisi Thulesse. Tähetarga Geminose järgi „barbaarid näitasid meile (Pythiasele ja tema kaaslastele) kohta kus päike läks ööks magama.

Sest parasjagu juhtus öö olema hästi lühike, vaid paari-kolme tunni pikkune, nii et päike laskumise järgi hakkas jälle tõusma."

L. Meri on seda tõlgitsenud *nii*, et Pythias oli purjetanud Ahvenamaa saarestiku kaudu piki Lõuna-Soome ja Eesti rannikut. Kui laev saabus Saaremaa randa ja nad maale läksid, siis tuli käia tund aega — rannajoon oli siis Saaremaal neli-viis km lähemal saare siseosale. Ta möödus kalmistust ja talle näidati päikese magamamineku kohta — lahtist kraaterit, söestunud tammetüvesid ja segipaisatud maapinda. Ta nägi seda, parasjagu olid ööd sellal valgemad.

L. Meri esitab uue etümoloogilise tähenduse salapärasele Thule saarele, mida uurijad on otsinud Islandi ja Ruija vetest — küsimuses oleks sobiv just Tule saar, Saaremaa.

Õiguse annab prof. M. Kuusi Nõmme kirjanikule vähemalt selles, et Saaremaa katastroof jättis kindlasti pikad jäljed Läänemere elanike teadvusse. Saaremaale osaks saanud kosmiline tabamus ja selle mõjud jäid kauaks ajaks põhjala asukate meeli, ettekujutlusvõimet ja selle seletustarvet vaevama. Kraaterjärv, mida ümbritseb looduse tekitatud muldvall, ei saanud asjata Püha järve nime. Aga natuke ta kahtleb siiski, kas meie esivanemad oleksin viinud võõraid turiste seltskonna saatel aastal 330 e. Kr. Pühasse keskusse.

1975. a. maikuus kui prof. M. Kuusi tegi katset Saaremaale Kaali järve juurde minekuks, ei osutunud see võimalikuks, sest venelased ei andnud soome teadlasele selleks luba.

Hästi meeldib talle aga L. Mere esitatud mõte, et muinassoomlaste tule sünnis võiks olla mingisugune kajastus Saaremaa loodusnähtest. Ta toob värsse Kalevalast, kus tule sündi kirjeldatakse peagu samal viisil kui toimus Saaremaad tabanud katastroof. „Tule sünd" on tähelepanuväärne luuletus. Tundmata energiaallikas langeb merre, üks kala teise järgi neelab selle ja ujub hirmsa valuga ringi Alue meres. Prof. M. Kuusi ütleb, et ta võiks kujutleda selle müüdi tekkimist 1940-aastate lõpul Vaikse ookeani piirkonnas, kus tehti aatompommidega katseid. Aga see luuletus sündis algsoomlaste ajal, mitte kaugel Saaremaast. Ja ta küsib, kas muistne luuletaja nägi ette tulevikku või kirjeldas ta midagi reaalselt kogetud. Selle juurde tsiteerib L. Meri eesti rahvalaulu, mis kirja pandud Põhja-Eestist ja algab värsireaga: „Nägin Saaremaad põlemas . . ."

Kindlasti Saaremaa ja teised saared on aastatuhandete jooksul põlenud mitmel korral.

Jalmari Jaakkola ühendas Saaremaa põlemise koos Birka hävinguga 1000 aasta ringis ja Kaarle Krohn kujutas Alue järve jutustust kui vanatestamendi Soodoma ja Komorra hävitust ja Surnumere sündi. L. Mere nägemuses on prof. M. Kuusi arvates palju rohkem alust.

Ja kui üks küsimus jäi prof. M. Kuusil saamata, siis sai ta selle Tallinna Heliloojate majas, kus esitati külalistele Veljo Tormise uus helitöö, ilmutusraamatulik muusikapoeem „Tule needus". Selle orkestri eriliseks istrumendiks on võimsalt kumisev shamaani trumm, mille L. Meri oli toonud Kirde-Siberist. „Olime pärast esitust shokiolukorras", ütles M. Kuusi, „selles helitöös on hiigelkraateri kohinat, maapinna rebimist ja inimesi, kes tunnevat et maa ja maakera nende all värisevad."

Eesti Filatelistide Seltsi liikmed käivad Toronto Eesti Majas korrapäraselt koos, et marke vahetada ja filatelistide probleeme diskuteerida. Pildil näeme fil atelistide õhtust osavõtjaid viimasel kokkutulekul.
Foto: T. Säägi

Sündmuste kalender

Neljapäeval, 19. mail kell 2 p. Eesti Majas Eesti Pensionäride Klubi peakoosolek.

Neljapäeval, 19. mail kell 8 õ. Cantate Domino kontsert Peetri kirikus.

Reedel, 20., laupäeval, 21., pühapäeval, 22. ja esmaspäeval, 23. mail eesti ühiskondlik seminar Trent ülikoolis, Peterborough'is. Eelregistreerida Kati Lindrele, tel. 421-5541.

Jutud juhtide eksimustest teevad riigile kahju

Evangelist Billy Graham väidab, et Ameerika vajab kangelasi ja endiste riigijuhtide reputatsiooni ei tohi alla kiskuda, neid vahetpidamata mustata ja aluseta kuuldustega hävitada. Kuulus pastor hoiatas, et selline vaimulaad on Ameerikale ohtlik. Ta arvas, et see on ka põhjuseks, miks nii vähe huvi tuntakse valimiste vastu, sest respekt valitavate vastu on hävitatud.

Kui temalt kui president Kennedyle ja Nixonile lähedalseisjalt küsiti, mis ta arvab nende kohta levitatavaist kuuldusist, eriti seksuaalseist vahekordadest Valge Maja ametiruumides, siis ütles ta, et temal pole sobiv sellest rääkida,

kuid lisas siiski, et riigijuhtide eraelu paljudes riikides on tulnud hiljem päevavalgele ja siis on selgunud, et seal on olnud „luukeri" kappides,

aga piibel ütleb, et me kõik oleme ekslikud ja jääme puudulikeks Jumala au ees.

Dr. Graham tuletas meelde üht juhtumit, kus pärast president Lincolni tapmist ta poeg Tad uuris läbi isa kirjavahetuse ja hävitas kõik, mis ta isa kuidagi halba valgusse jättis. Kuid meil pole olemas temast nüüd täielikku pilti.

Kindlasti Lincoln tegi asju kodusõja ajal, mis tänapäeval oleksid põhiseaduse vastased ja illegaalsed.

Kuid liiguvad ka mitmesugused kuuldused George Washingtoni ja Thomas Jeffersoni kohta. „Aga ma usun, et Ameerika vajab praegu kangelasi ja ma ei mõtle, et rahvas peaks olema absoluutselt ruineeritud kuuldustega ja mustamistega", arvas dr. Graham.

Evangelist ütles, et Watergate'i afääri avaldamine lehtedes tõi talle pettumuse. Ta ei uskunud esialgul, et sel kuuldusel võiks alust olla, vaid mõtles, et see on tavaline nõiajaht.

Ta ütles, et ta uskus Nixoni süütusse kuni Ervini komitee avalduseni.

Kuid seal oli siiski tõeline alus, mitte ainult kuuldused, millega kistakse maha riigijuhtide head nime ja kaotatakse nende vastu rahva usaldust. Kui muudatust ei juhtu ja mustamine jatkub, siis on valimistel ainult väheseid hääletajaid ning valitud saavad tunde, et neil puudub rahva seljatagune.

Ühe sünnipäeva lõpp

Tarvastu külanõukogus endise Uuepähkli talus elav Tarvastu tärklisetsehhi töötaja Atso Kask tähistas oma sünnipäeva. Kui pidulised olid juba küllalt maitsnud toite ja kangemat kraami, tahtis sünnipäevalaps külalistele üllatust valmistada. Seltskond siirdus õue, kus Atso Kask hakkas rakette üles laskma. Ilutulestik oli tõesti suurepärane. Külalised aina kiitsid sünnipäevalapse leidlikkust nende lõbustamisel.

Raketid üles lastud, mindi rahumeeles elumajja tagasi. Kuid oh häda, varsti märgati, et punased tulekeeled limpsivad elumajast eemal asuva küüni katust. Üks allakukkunud rakettidest oli selle süüdanud. Küüni katust päästa ei suudetud, see hävis tules.

Õnneks oli küün vana ja tarvitamiskõlbmatu. Suurt kahju selle põlemisest polnud. Kuid kas ei pane see juhtum mõtlema, kust mees raketid sai. On need ju mõeldud hoopis muuks otstarbeks kui sünnipäeva ilutulestiku tegemiseks.

(Kommentaar sõnumi lõpul vihjab sellele, et eraisik ei tohi rakette omada).

Salvadori välisminister mõrvati

SAN SALVADOR — Kaks nädalat tagasi küüditatud Salvadori välisminister Mauricio Borgonovo leiti mõrvatult ühe tee äärest, 10 miili kaugusel pealinnast San Salvadorist. Välisminister oli mõrvatud revolvrilaskudega. Mõrvamise eest on vastutuse endale võtnud põrandaalune kommunistide grupp, kes on teatanud, et Borgonovo „mõisteti surma" revolutsioonilises sõjas, mille eesmärgiks on sotsialismi kehtestamine Salvadoris.

Nalja

„Ma pean sulle midagi pihtima, kallim," ütleb abielumees naisele. „Ma kaotasin börsil kogu oma varanduse ja nüüd olen täielikus pankrotis."

„Ära muretse, kallim," vastab naine, „Minu armastus on sinu vastu nii suur, et seda ei kahanda karvavõrdki isegi mitte meie abielulahutus."

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:

Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul .... $3.—
esiküljel $3.50
tagaküljel $3.25

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495

2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

„Vaba Eestlases" ilmunud Tommy Tomsoni fotosid saab tellida talitusest või tel.: 423-4558 ja 461-6916.